

KUCHNIA POLSKA

PRZYSTAWKI • ZUPY
• DANIA GŁÓWNE • DESERY

KUCHNIA POLSKA

PRZYSTAWKI • ZUPY • DANIA GŁÓWNE • DESERY

SPIS TREŚCI

WSTĘP	8

PRZYSTAWKI 10

Bigos	12
Boczniki w śmietanie	12
Galaretką z kurczaka	13
Galaretką z nóżek	13
Grzanki serowe	14
Grzanki z pomidorami	14
Jajka nadziewane szynką	15
Jajka sadzone w otoczkach	15
Jajka z nadzieniem	16
Karp po żydowsku	16
Kolorowe koreczki	17
Nadziewane pieczarki	17
Omlet z groszkiem	18
Omlet z pieczarkami i szynką	18
Omlet z szynką i serem	19
Paluchy z boczkiem	19
Paszteciki cebulowe	20
Paszteciki grzybowe	20
Paszтет cielęcy	21
Paszтет z wątróbek drobiowych	21
Paszтет z zająką	22
Rolmopsy	23
Sałátka śledziowa	23
Schab w galarecie	24
Smażony oscypek	24
Smażony żółty ser	24
Szparagi zapiekane	25
Szprot wędzony zapiekany na białym pieczywie	25
Śledzie z cebulą	26
Śledź na czerwono	26
Tatar	27
Tosty rybne	27

ZUPY 28

Zupy czyste	32
Barszcz czerwony wigilijny	32
Kwas buraczany	32
Krupnik	33
Rosolnik	33
Rosół rybny	34
Rosół z kury	34
Wywar grzybowy	35
Wywar jarzynowy	35
Zupa pomidorowa	36
Zupy zagęszczane	36
Barszcz biały	36
Barszcz ukraiński	37
Grzybowa wigilijna	37
Kapuśniak z kiszonej kapusty	38
Zalewajka	38
Zupa czosnkowa w chlebie	39
Zupa fasolowa	39
Zupa grochowa	40
Zupa jarzynowa	40
Zupa kminkowa	41
Zupa koprowa	41
Zupa ogórkowa	41
Zupa rakowa	42
Zupa szczawiowa	42
Zupa na zakwasie	43
Zur na zakwasie z kiełbasą	43
Zupy krem	44
Zupa krem ze szczawiu	44
Zupa krem z pieczonych pomidorów	45
Zupa krem z selera	45
Zupa krem z zielonego groszku	46
Chłodniki	46
Chłodnik buraczany	46
Chłodnik ogórkowy	47
Chłodnik staropolski	47
Chłodnik wiosenny	48

Chłodnik z botwiny	49
Chłodnik z pomidorów, ogórków i papryki	49
Zupy owocowe	50
Zupa porzeczkowa	50
Zupa wiśniowa	50
Zupa z jagód	51
Zupa z truskawek	51

DANIA Z MIĘSĄ 52

WSTĘP	52

DANIA Z DROBIU 54

Dania z gęsi	58
Gęsie wątróbki z boczkiem	58
Gęś pieczona z jabłkami	58
Gęś po polsku	59
Kotlety mielone z gęsi	59
Wątróbka gęsia smażona	60
Dania z indyka	60
Gulasz z żołądków indyjskich	60
Indyk nadziewany wątróbką	61
Indyk ze słodkim nadzieniem	61
Indyk w sosie kurkowo-serowym	61
Kotlety z serc indyjskich z kaszą jaglaną i szalwią	62
Pulpety indyjskie w sosie pomidorowym	62
Rolada indyjska z krokietkami ziemniaczanymi	63
Roladki z indyka z suszonymi pomidorami	63
Dania z kaczki	64
Kacze udka w pomarańczach z ziemniakami	64
Kaczka pieczona z kaszą jaglaną i suszonymi owocami	64
Kaczka z gruszkami w winie	65
Kaczka z jabłkami	65
Piers kaczki z jabłkami i żurawiną	65
Dania z kurczaka	66
Galaretką z kurczaka z warzywami	66
Kurczak faszerowany kaszą jęczmienną z suszonymi grzybami	66
Kurczak pieczony w winie z ryżem	67
Kurczak w musztardzie	67
Kurczak z orzechami	68
Kurczak zapiekany z rabarborem	68
Kurczak ze śliwkami	69
Kurczęta po polsku	69
Pieczone udka kurczaka z bocznikami, groszkiem i młoda marchwią	70
Pieczone udka kurczaka z porami i purée ziemniaczano-marchwiowym	70
Potrąwka z kurczaka w chrzanie	71
Skrzydółka czosnkowa	71
Skrzydółka duszone w porach	72
Skrzydółka duszone w mleku z groszkiem i cebulą	72
Skrzydółka kurczaka w cieście z sosem mięsowo-cytrynowym	73
Udka pieczone w glazurze musztardowo-miodowej	73

DANIA Z CIEŁĘCINY 74

Cielęcina z warzywami	76
Flaczki cielęce	76
Klopsy cielęce z sosem koprowym	77
Medalion cielęcy	77
Mielone z cielęciny w sosie pomidorowym	78
Mostek cielęcy nadziewany	78
Nerkówka cielęca pieczona	79
Nerkówka cielęca pieczona z nadzieniem	79
Pieczeń cielęca pieczona	79
Potrąwka szparagowa	80
Potrąwka cielęca w sosie koprowym	80
Potrąwka cielęca z jabłkiem	80
Rolada cielęca z boczkiem	81
Wątróbka cielęca z pomidorami	81
Zrazy cielęce z warzywami	81

DANIA Z WOŁOWINY 82

Befszyk z cebulą	84
Flaczki wołowe	84
Gotowana wołowina z warzywami	85
Gulasz wołowy	85
Klopsiki wołowe	86
Krokieciki mięsno-warzywne	86
Kulki ziemniaczano-mięsne	87
Ozór wołowy w cieście	87
Papryka nadziewana	88
Pasztet z gotowanej wołowiny	88
Pieczeń z chrzanem	89
Pieczeń zbójcka	89
Polędwica z posypką	90
Polędwica z nadzieniem	90
Potrąwka z fasolką	91
Rolady śląskie	91
Rumsztyki	92
Stek w mięcie	92
Steki wołowe z rusztu	93
Wołowina gotowana z winem	93
Wołowina w sosie	94
Wołowina zapiekana z warzywami	94
Zrazy z grzybami	95
Zrazy ryżowe	95

DANIA Z WIEPRZOWINY 96

Duszona wieprzowina z warzywami	98
Golonka gotowana	98
Gołąbki	99
Karkówka zapiekana	99
Kiełbasa wieprzowa w sosie cebulowym	100
Kotlety mielone z ryżem	100
Kotlety w białym winie	101
Kotlety wieprzowe z papryką	101
Kotlety ze świeżym chrzanem	102
Kulki mięsne z pieczarkami	102
Mielone wieprzowe	103
Pieczeń wieprzowa	103
Pieczeń z kminkiem	104
Płucka na kwaśno	104
Polędwica z sosem grzybowym	105
Polędwiczki wieprzowe z różowym pieprzem	105
Potrąwka w sosie z pomidorów	105
Pulpety ryżowe w śmietanie	106
Rolada orzechowa	106
Schabowy	106
Steki z polędwicy	107
Sznicel panierowany	107
Wątróbka panierowana	107
Wieprzowina duszona w kapuście	108
Wieprzowina z sherry	108
Wieprzowina z ziemniakami	109
Zeberka duszone	109

DANIA Z KRÓLIKA 110

Kotlety z królika	112
Królik duszony	112
Królik w panierce	113
Królik w sliwkach	113
Królik w śmietanie	113
Królik z grzybami	114
Paprykarz z królika	114
Pasztet z królika	115
Zrazy z królika	115

DANIA Z BARANINY I JAGNIĘCINY 116

Dania z baraniny	118
Baranina duszona z suszonymi węgierkami	118
Baranina w winie	118
Baranina w ziołach	119
Baranina z rusztu	119
Baranina z wody	119
Baranina ze śmietaną	120

Kotlety baranie	120
Mielone z baraniny	120
Pieczeń barania	121
Pieczeń barania z grzybami	121
Pieczeń barania z włoską kapustą	121
Dania z jagnięciny	122
Jagnięcina z warzywami	122
Kotlety jagnięce w panierce	122
Pieczeń z jagnięcia	123
Potrąwka z jagnięciny	123
Potrąwka z jagnięciny z sosem koprowym	124
Szaszłyk jagnięcy	125

DANIA Z DZICZYZNY 126

Dania z bażanta	128
Bażant pieczony w winie	128
Dania z dzika	128
Boczek z dzika z grochem	128
Boczek z dzika z kapustą	129
Boczek z dzika ze śliwkami	129
Filety z dzika	129
Mielone z dzika	130
Migdałowa pieczeń z dzika	130
Zapiekanka z dzika i ziemniaków	130
Ogórki nadziewane mięsem dzika	131
Papryka nadziewana mięsem dzika	131
Zrazy z dzika	132
Zupa z dzika	132
Dania z sarny	133
Filety z sarny	133
Mielone z sarny	133
Pieczeń z sarny	134
Udziec z sarny w śmietanie po polsku	134
Zrazy z sarny	134
Dania z zająca	135
Zając w sosie naturalnym	135
Zając w śmietanie	135

WĘDLINY 136

Baleron	142
Boczek pieczony	142
Boczek w ziołach	143
Kabanosy domowe	143
Kaszanka z kaszy gryczanej	144
Kaszanka z ryżu	144
Kiełbasa krakowska pieczona	145
Kiełbasa wiejska	145
Kiszka kaszana	146
Polędwica wieprzowa wędzona	146
Rolada z łopatki	147
Salceson biały	147
Salceson czarny	148
Schab wędzony	148
Smalec domowy	149
Szynka sznurowana	149

DANIA Z RYB 150

Bigos rybny	156
Dorsz w śmietanie	156
Dorsz z surówką z marchwi	157
Karp nadziewany warzywami	157
Karp po polsku	158
Karp w galarecie	158
Lin z cebulą	159
Łosoś pieczony z sosem	159
Łosoś w sosie śmietanowym	159
Makrela w sosie pomidorowym	160
Mintaj z cytryną	160
Okonie z porem i cytryną	160
Pstrąg smażony	161
Pstrąg w sosie winnym	161
Pstrąg z wody	162
Rolada rybna	162
Roladki ze szczupaka	163
Ryba maślana z ziołami	163

Sandacz smażony	164
Sola w piwnym cieście	164
Sola w sosie szpinakowym	165
Sola z sosem serowym	165
Szaszłyki z wędzonego łososia i warzyw	165
Śledzie w śmietanie	166
Szczupak w panierce	166
Świąteczne rolmopsy	167
Śledzie w musztardzie	167

SOSY 168

Majonez	170
Sos beszamelowy	170
Sos chrzanowy z dodatkami	170
Sos czosnkowy	171
Sos grzybowy	171
Sos koprowy	171
Sos majonezowo-jogurtowy z czosnkiem	172
Sos mięsny	172
Sos musztardowy	172
Sos owocowy do mięsa	173
Sos polski szary	173
Sos śmietanowy	173
Sos tatarski	174
Sos twarogowy do drobiu	174
Sos waniliowy	174
Sos z miodem	175
Sos z żółtego sera	175
Sos ziołowy	175

PASZTETY I KLOPSY 176

Pasztety	178
Pasztet wieprzowy	178
Pasztet mieszany	178
Pasztet wieprzowy na parze	179
Pasztet z gęsi z ostrym sosem	179
Pasztet z indyczki	180
Pasztet z kaczki	180
Pasztet z królika	181
Pasztet z poledwicy wieprzowej	181
Pasztet z wątróbek drobiowych na parze	182
Pasztet z wątróbek z grzybami	182
Klopsy	183
Klops klasycznie	183
Klops z indyka w sosie pomidorowym	183
Klops z kurczaka ze szpinakiem gotowany na parze	184
Klops z mięsa drobiowego	184
Klops z nadzieniem warzywnym	185
Klops z parówkami	185
Klops z pomidorami	186
Klops z ziołami	186
Pieczeń rzymska	187

PASTY 188

Pasta jajeczna	190
Pasta musztardowa	190
Pasta serowa	190
Pasta pomidorowa	191
Pasta szpinakowa	191
Pasta z brokułami	192
Pasta z ciecioriki i szpinaku	192
Pasta z fasoli i czerwonej cebuli	192
Pasta z grillowanego bakłażana	193
Pasta z grillowanego czosnku i marynowanego pieprzu	193
Pasta z ogórkiem konserwowym	194
Pasta ze świeżym ogórkiem	194
Pasta z parówkami	195
Pasta z pieczonych warzyw korzeniowych i grochu	195
Pasta z tuńczyka	196
Pasta z twarogu	196
Pasta z wędzonej makreli	197
Pasta ze śledzi	197

SURÓWKI 198

Jabłka z chrzanem	202
Ogórki w śmietanie	202
Surówka fasolowa z tuńczykiem	203
Surówka porowo-jabłkowa	203
Surówka warzywna	203
Surówka wiosenna	204
Surówka z białej kapusty w ziołach	204
Surówka z cebuli i białego sera	204
Surówka z czerwonej kapusty	205
Surówka z jarmużu z żurawiną	205
Surówka z kalarepy z koprem	205
Surówka z kiszonej kapusty	206
Surówka z kapusty kiszonej z ryżem	206
Surówka z kapusty pekińskiej	207
Surówka z kapusty pekińskiej, ogórków i jabłek	207
Surówka z marchwi i jabłka	208
Surówka z marchwi i jabłka z ryżem	208
Surówka z ogórków z ryżem	209
Surówka z pomidorów z jogurtem	209
Surówka z pora z ryżem	209
Surówka z porów z kozim serem	210
Surówka z prawdziwków	210
Surówka z ryżem	211
Surówka z rzeżuchą	211
Surówka z selera z jabłkiem	212
Surówka z selera z jogurtem i ryżem	212
Surówka z selera z rodzynkami	213
Surówka z startej marchwi i jabłka	213

SAŁATKI 214

Buraczki z chrzanem	216
Sałatka brokułowa	216
Sałatka jarzynowa	217
Sałatka kalafiorowa	217
Sałatka makaronowa z bocznikami	218
Sałatka pieczarkowa z makaronem	218
Sałatka makaronowa z mięsem i sosem pomidorowym	219
Sałatka na ciepło z grillowanych warzyw i kurczaka	219
Sałatka z bekonem	220
Sałatka z fasolą szparagową	220
Sałatka z rukolą i serem brie	221
Sałatka z gruszkami	221
Sałatka z kurczaka	222
Sałatka z papryką, pomidorami i pieczonym schabem	222
Sałatka z pieczarkami i szpinakiem	223
Sałatka z prawdziwkami, szynką i ziemniakami	223
Sałatka ze smażonym indykiem	224
Sałatka ze szpinakiem, kurkami i jajkami w koszulkach	224
Sałatka ziemniaczana z ogórkami małosolnymi	225
Sałatka ziemniaczana ze śledziem	225

ZAPIEKANKI 226

Zapiekanka chłopska	228
Zapiekanka drobiowo-wieprzowa	228
Zapiekanka serowa	229
Zapiekanka warzywna	229
Zapiekanka warzywna z kurczakiem	229
Zapiekanka wegetariańska	230
Zapiekanka z bakłażanów	230
Zapiekanka z chleba	231
Zapiekanka z kalafiorem i szynką	231
Zapiekanka z kapusty i mielonego mięsa	231
Zapiekanka z kaszy gryczanej z serem	232
Zapiekanka z kielbasą	232
Zapiekanka z kozim serem	232
Zapiekanka z mięsa mielonego z bakłażanami	233
Zapiekanka z mięsem	233
Zapiekanka z ryb	234

Zapiekanka z ryżu i ryby	234
Zapiekanka z twarogiem i rabarborem	234
Zapiekanka z ziemniaków z kapustą	235
Zapiekanka ze szpinakiem	235

DANIA Z JAJEK, MLEKA I SERA 236

Dania z jajek	240
Gotowane jajka	240
Jajecznica z twarogiem	240
Jajka faszerowane z szynką	240
Jajka na szpinaku	241
Jajka sadzone	241
Jajka w mięsnej koszulce	241
Jajka w sosach z majonezu	242
Jajka z pieczarkami zasmażane na białym pieczywie	242
Jajka z pomidorowymi talarkami	242
Kotlety z jajek	243
Ryż z jajkami	243
Zapiekanka jajeczna	244
Dania z mleka	244
Bliny	244
Domowa czekolada	245
Kasza manna z rabarborem	245
Kule czekoladowe	245
Mleczny mus z kaszy manny	246
Ryż na mleku	246
Ryż z jabłkami i rodzynkami	247
Ryż z migdałami	247
Zupa mleczna z kakao	247
Zupa mleczna z marchwią	248
Zupa mleczna z migdałami	248
Zupa mleczno-śmietanowa	249
Dania z sera	249
Babka serowa	249
Bryndza śniadaniowa	250
Budyń twarogowy	250
Krajanka na gorąco	250
Jajecznica z serem	251
Kurczak z kozim serem	251
Ogórkowy twaróg	251
Pałuchy z białego sera	252
Sałatka wiosenna z rzodkiewkami	252
Serowe kuleczki	252
Serowe precele	253
Zapiekanka z twarogiem	253

DANIA MĄCZNE 254

Placki ziemniaczane	256
Oładki	256
Placki ziemniaczane na mleku	256
Placki ziemniaczane na słodko lub ostro	257
Placki ziemniaczane po węgiersku	257
Placki ziemniaczane tradycyjne	257
Placki ziemniaczane z cebulą	258
Placki ziemniaczane z pieczarkami	258
Placki ziemniaczane z piersią kurczaka i pieczarkami	259
Placki ziemniaczane z ryżem i warzywami	259
Placki ziemniaczane z sosem serowym	260
Placki ziemniaczane z twarogiem	260
Placki ziemniaczane ze słoniną	261
Placki ziemniaczane ze śmietaną	261
Pierogi	262
Pierogi ruskie	262
Pierogi z jabłkami, cynamonem i kaszą manną	262
Pierogi z jagodami	263
Pierogi z kapustą i grzybami	263
Pierogi z kapustą słodką	264
Pierogi z kaszą gryczaną i twarogiem	264
Pierogi z mięsem	265
Pierogi z owocami leśnymi	265
Pierogi z powidłami	266
Pierogi z truskawkami	266
Pierogi z twarogiem	267
Pierogi z żółtym serem	267
Pomidorowe pierogi z serem feta i pieczonym czosnkiem	268

Pierogi ze szpinakiem i kozim serem	269
Różowe pierogi z farszem paprykowo-cebulowym	269
Naleśniki	270
Naleśniki drobiowe	270
Naleśniki drożdżowe na śmietanie	270
Naleśniki na jogurcie z powidłami	271
Naleśniki na piwie z żółtym serem	271
Naleśniki puszyste	272
Naleśniki z farszem serowo-ziemniaczanym	272
Naleśniki z jabłkami	273
Naleśniki z jajkami	273
Naleśniki z mąki kukurydzianej	274
Naleśniki z miodem i truskawkami	274
Naleśniki z parówkami	274
Naleśnik z pastą rybną	275
Naleśniki z serem	275
Naleśniki z wołowiną w pomidorach	276
Naleśniki ze szpinakiem	276
Knedle	277
Knedle marchwiowe z farszem drobiowym	277
Knedle szpinakowe z farszem z ciociorki i suszonych pomidorów	277
Knedle z boczkiem i grzankami	278
Knedle z cebulą i pietruszką	278
Knedle z kalafiorem i żółtym serem	279
Knedle z twarogu i kaszy manny z morelami	279
Knedle z mięsem	280
Knedle z truskawkami	280
Knedle z ugotowanych ziemniaków	281
Knedle ze śliwkami	281
Pyzy z kapustą	282
Pyzy z mięsem	282
Smażone knedle ryżowe z bobem i boczkiem	283
Kluski	284
Kluski kładzione z boczkiem i cebulą	284
Kluski leniwe z musem jabłkowym	284
Kluski na parze	285
Kluski ptysiowe	285
Kluski śląskie z sosem mięsno-warzywnym	285
Kluski z czekoladą	286
Kluski z kaszy kukurydzianej z pomidorowym sosem	286
Kluski z serem	287
Kopytka czyste	287
Kopytka z fasolką szparagową i marchwią	288
Kopytka z łososiem i groszkiem	289

DANIA Z KASZY I RYŻU 290

Dania z kaszy	292
Budyń z kaszy z kurczakiem	292
Gołąbki z mięsem i kaszą gryczaną	292
Grysik z serem	293
Grysik zapiekany	293
Grysikowy biszkopt	293
Gulasz z indyka z kaszą gryczaną	294
Kapuśniak z młodej kapusty z kaszą jęczmienną	294
Kasza gryczana duszona ze zrazami	295
Kasza gryczana z mięsem	295
Kasza kukurydziana z bryndzą	296
Kasza z grzybami	296
Kasza z masłem	297
Kasza z sosem na słodko	297
Kleik owsiany	297
Kluski z mąki i sera	298
Kotlety grysikowe	298
Krokiety z grysiu	298
Polędwica w żurawinie z burakami i kaszą gryczaną	299
Kuskus z ciociorką	299
Zupa z szynki z grysiem	300
Dania z ryżu	300
Budyń z ryżu i kurek	300
Jabłka nadziewane ryżem	301
Krokiety z ryżu	301
Pałeczki ryżowe z pieczarkami	301
Potrąwka z kaczki z ryżem i pieczarkami	302
Racuchy z ryżu	302
Pulpety ryżowe w śmietanie	302

Ryż na mleku	303
Ryż z grzybami	303
Ryż z warzywami	304
Salatka ryżowa z tuńczykiem	304
Zapiekany ryż z papryką i cukinią	305
Zupa rybna z ryżem i winem	305
Zupa ryżowa	305

DANIA Z GRZYBÓW 306

Flaczki z boczniaków	308
Gołąbki z grzybami i ryżem	308
Grzyby duszone z cebulą	309
Grzyby duszone z kaszą gryczaną i kielbasą	309
Grzyby zapiekane w sosie	309
Kotlety grzybowe	310
Krokiety z kapustą i grzybami	310
Krokiety z pieczarkami	311
Kurczak duszony z grzybami w winie	311
Marynowane opieńki	312
Pieczarki zasmażane z kapustą	312
Piersi kaczki z grzybami leśnymi	313
Podgrzybki marynowane	313
Podudzia kurczaka nadziewane grzybami	314
Potrąwka z suszonymi grzybami i indykiem	314
Smażone boczniaki	315
Uszka z grzybami	315

CIASTA I MASY 316

Ciasta	320
Babka cytrynowa	320
Babka drożdżowa	320
Babka piaskowa	321
Biszkopt	321
Biszkopt z jabłkami	322
Biszkopt z malinami	322
Ciasto biszkoptowe z rodzynkami	322
Ciasto czekoladowe	323
Ciasto czekoladowe II	323
Ciasto jogurtowe	324
Ciasto kakaowe z powidłami	324
Ciasto kruche	324
Ciasto serowo-jabłkowe	325
Ciasto z jagodami	325
Ciasto z owocami sezonowymi i kruszonką	326
Drożdżowe z jagodami	326
Czarno-białe ciasto ze śliwkami	327
Karpatka	327
Keks	328
Kruchy placek cytrynowy	328
Krucha tarta wiśniowa	329
Kruchy placek ze śliwkami	329
Makowiec	330
Mazurek kajmakowy z bakaliami	330
Mazurek pomarańczowy	331
Murzynek	331
Pascha	332
Piernik bez miodu	332
Piernik domowy	333
Piernik świąteczny	333
Placek drożdżowy	334
Placek drożdżowy z wiśniami	334
Placek z borówkami	334
Placek z jabłkami	335
Placek z mrożonymi owocami	335
Placek z truskawkami	335
Pleśniak	336
Rolada z jabłkami	336
Sernik cytrynowy	337
Sernik na kruchym spodzie	337
Sernik tradycyjny	338
Szarlotka tradycyjna	338
Szarlotka z bezą	339
Szarlotka z kremem	339
Szarlotka z kruszonką	340
Masy i lukry	340
Bitą śmietana	340
Krem karpatkowy	341

Lukier biały	341
Lukier cytrynowy	341
Lukier tradycyjny	342
Lukier waniliowy	342
Masa orzechowa	342
Masa truskawkowa	343
Polewa czekoladowa	343
Polewa kajmakowa	343

CIASTEczKA 344

Babeczki owocowe	346
Babeczki piaskowe	346
Babeczki z budyniem	347
Babeczki z czekoladą	347
Bezy	348
Bułeczki drożdżowe	348
Bułeczki jagodowo-serowe	349
Bułeczki jagodzianki	349
Bułeczki z budyniem	350
Bułeczki makowo-śliwkowe	350
Bułeczki z dżemem	351
Buziaczki orzechowe	351
Całuski	351
Chrust	352
Ciasteczka maślane z czekoladą	352
Ciasteczka ryżowe	352
Ciasteczka z pianą	353
Ciasteczka z wiśniami	353
Drożdżówki z różą	353
Faworki	354
Gofry	354
Kokosanki	354
Kruche babeczki z malinami	355
Kruche ciasteczka	355
Kruche ciastka zbożowe	355
Murzynki	356
Nadziewane bułeczki drożdżowe	356
Pączki	357
Pączki z serka	357
Precelki drożdżowe	358
Racuszki biszkoptowe	358
Rogaliki orzechowe	359
Rogaliki waniliowe	359

DESERY 360

Biały krem	364
Deser twarogowo-porczyzkowy	364
Deser z adwokatem	364
Domowy budyń	365
Jabłka pieczone	365
Kisiel malinowy	366
Krem rodzynkowy	366
Krem wiśniowy	366
Krem z gruszkami	367
Kuskus zapiekany	367
Lekki krem z musem malinowym	367
Lody domowe	368
Lody herbaciane	368
Mus czekoladowy	369
Mus kakaowy z kawową nutą	369
Naleśniki biszkoptowe z wiśniami	370
Owoce pod kruszonką	370
Owocowy pucharek	371
Zapiekany krem czekoladowy	371

NAPOJE 372

Kakao aromatyczne	374
Kawa mrożona	374
Koktajl malinowy	374
Koktajl z papryki	375
Kompot z jabłek	375
Kompot z suszu	375
Kompot z truskawek	376
Kompot z wiśni	376
Kompot ze śliwek	376
Napój cytrynowy	377

Napój porzeczkowy	377
Napój z owoców róży i malin	378
Napój z zielonych jabłek	378
Sok brzoskwiński z wanilią	378
Sok jabłkowy	379
Sok wielowarzywny	379
Zdrowy koktajl z pokrzyw	379
DŻEMY	380
Dżem z agrestu	382
Dżem z aronii	382
Dżem z czereśni	382
Dżem z dyni	383
Dżem z owoców dzikiej róży	383
Dżem z pigwy	384
Dżem z porzeczek i jabłek	384
Dżem z truskawek	385
Dżem z wiśni	385
MARMOLADY	386
Marmolada z agrestu	388
Marmolada z czereśni	388
Marmolada z czerwonych porzeczek	388
Marmolada z gruszek	389
Marmolada z jabłek i śliwek węgierek	389
Marmolada z malin	390
Marmolada z owoców jarzębiny	390
Marmolada z truskawek	391
Marmolada z węgierek dojrzałych	391
KONFITURY	392
Konfitura morelowa	394
Konfitura owocowa	394
Konfitura z czarnych porzeczek	394
Konfitura z jabłek	395
Konfitura z jarzębiny	395
Konfitura z malin	395
Konfitura z pigwy	396
Konfitura z porzeczek	396
Konfitura z truskawek	397
Konfitura z wiśni	397
OWOCE W CUKRZE	398
Agrest w cukrze	399
Gruszki w cukrze	399
Jabłka w cukrze	399
Jarzębina w cukrze	400
Mirabelki w cukrze	400
Płatki róży w cukrze	400
Orzechy włoskie w cukrze	401
Renklody w cukrze	401
Węgierki w cukrze	401
GALARETKI	402
Galaretki gotowane	403
Galaretka gotowana wiśniowa	403
Galaretka gotowana z jabłek żółta	403
Galaretka gotowana z malin	403
Galaretka gotowana z owoców jarzębiny	404
Galaretka gotowana z pigwy	404
Galaretki surowe	404
Galaretka surowa czerwona z agrestu	404
Galaretka surowa z czarnych porzeczek	405
Galaretka surowa z poziomek	405
Galaretka surowa z węgierek	405

PRZETWORY Z WARZYW	406
Buraki kiszone	410
Cebulki marynowane	410
Fasolka szparagowa pasteryzowana	411
Kapusta czerwona kwaszona z jabłkami	411
Kapusta kiszona	412
Kapusta kiszona z jabłkami	412
Ocet ziołowy	413
Ogórki kiszone	413
Ogórki konserwowe	414
Ogórki konserwowe z miodem	414
Ogórki małosolne	415
Papryka kiszona z czosnkiem	415
Pikle ogórkowe	416
Papryka pasteryzowana	416
Przecier pomidorowy	417
Pomidory w occie	417
CHLEB I BUŁKI	318
Chleby	420
Chleb kukurydziany	420
Chleb miodowy	420
Chleb orkiszowy	421
Chleb polski	421
Chleb pszenno-żytni	421
Ciemny chleb na piwie	422
Łatwy chleb na zakwasie	422
Łatwy chleb razowy	422
Najprostszy chleb pszenny	423
Bułki	423
Bagietka	423
Bułeczki makowe	423
Bułki gryczane	424
Grahamki	424
Precele	425
Rogaliki	425
WINA	426
Wino głogowe	430
Wino jeżynowe	430
Wino z aronii	431
Wino z agrestu	431
Wino z czarnego bzu	432
Wino z czarnych porzeczek	432
Wino z czereśni	432
Wino z dzikiej róży	433
Wino z czerwonych porzeczek	433
Wino z gruszek	433
NALEWKI	434
Nalewka cytrynowka	436
Nalewka jałowcowa	436
Nalewka miodówka	436
Nalewka na czarnych jagodach	437
Nalewka na czarnych porzeczkach	437
Nalewka na jarzębinie	437
Nalewka na kłęczu imbiru	438
Nalewka na kminie	438
Nalewka na malinach	438
Nalewka na owocach dzikiej róży	439
Nalewka na owocach pigwy	439
Nalewka na owocach tarniny	439
Nalewka na płatkach róży	440
Nalewka na suszonych śliwkach	440
Nalewka na zielonych orzechach włoskich	440
Nalewka słaśka mioduła	441
Nalewka wiśniowa	441
Ratafia wiśniowa	441
INDEKS	442

WSTĘP

Polska kuchnia to bogactwo wspaniałych dań, które pozostały zarówno po upodobaniach arystokratów, jak i chłopskich obyczajach żywieniowych. Na naszych stołach królują smakowite i sycące zupy, mięso ze szczególnym uwzględnieniem dziczyzny i drobiu, oraz potrawy mączne. Nie sposób też pominąć dań regionalnych, które składają się na bogactwo rodzimego menu. Stąd często w polskich jadłospisach pojawiają się ryby przyrządzone na sposób kaszubski oraz wyśmienite potrawy z baraniny rodem z Podhala.

Do pięknej polskiej tradycji należą także swoje produkty. Domowy wyrób smakowitych wędlin i szynek, domowe wypiekanie chleba, bułeczek i ciast to przynoszący znakomite efekty kulinarne obyczaj. Konfitury, dżemy i galaretki to także doskonały sposób na zatrzymanie letnich smaków i zapachów w słoiku.

Książka *Kuchnia polska* to zbiór sprawdzonych przepisów na smaczne dania opracowany w taki sposób, by nawet kucharz amator mógł samodzielnie przygotować satysfakcjonujące potrawy zarówno na wykwintne przyjęcia, jak i codzienne posiłki. Czytelnik znajdzie w niej receptury na wyśmienite przystawki, sycące zupy, znakomite dania mięsne z wołowiny, wieprzowiny, drobiu, cielęciny, baraniny, jagnięciny i dziczyzny. Wegetarianie mogą skorzystać z pomysłów na pożywne dania mączne,

sałatki, surówki i zapiekanki. Amatorzy domowych wyrobów z mięsa, owoców i warzyw będą mogli wykorzystać sprawdzone przepisy i pochwalić się wyśmienitymi produktami wykonanymi na ich podstawie.

W książce zawarto przepisy na tradycyjne polskie dania. Rodzime menu daje wiele możliwości eksperymentowania, dlatego znane od wieków receptury unowocześniono, a niekiedy wzbogaczono o nowinki smakowe. Te innowacyjne receptury w połączeniu z dobrze znanymi, pochodzącymi z babcinych ksiąg kucharskich składają się na skarbnicę pomysłów na najlepsze potrawy, które zaspokoją zarówno tradycjonalistów, jak i poszukujących nowych doznań smakowych

PRZYSTAWKI

Przystawki to niewielkie porcje jedzenia podawane zwykle przed głównym posiłkiem lub jako przekąski na niewielkich przyjęciach. Ich pierwotną rolą było zaostrenie apetytu i zachęcenie biesiadników do skorzystania z gościnności gospodarzy. Obecnie coraz częściej pojawiają się na polskich stołach nie tylko jako drobny dodatek do posiłku, ale jako jego ważna część. Powinny nie tylko pobudzić nasze kubki smakowe, ale także zachwyć swoim wyglądem. Dlatego przy przygotowaniu przekąsek należy zwrócić uwagę na to, by były one piękne, kolorowe i by karmiły również zmysł wzroku. Nie muszą być wyszukane, ponieważ nawet najprostsze danie może zachwycać tak wyglądem, jak i smakiem. Czasami wystarczy ozdobić talerz liściem świeżej sałaty lub plasterkiem pomidora albo na wierzch przekąski ułożyć kilka listków pietruszki, mięty lub kawałek ulubionego kolorowego warzywa, bo ożywić kompozycję i sprawić, że będzie przyciągała wzrok gości.

Polskie przystawki zmieniały się z upływem lat. Dawniej na przekąskę podawano łatwe i szybkie dania, takie jak gotowane jajka, śledzie lub kanapki, serwowane najczęściej jako zakąska do alkoholu. Obecnie najczęściej przygotowuje się nieco bardziej skomplikowane potrawy, bazujące na różnych, często zagranicznych produktach. Używa się oczywiście typowych dla naszego kraju warzyw, jak pomidory, ogórki i groszek, ale także wspaniałego polskiego twarogku oraz ziół prosto z ogródka. Warto pamiętać, że polska kuchnia jest tak bogata w składniki, że naprawdę nie trzeba sięgać po produkty egzotyczne, sprowadzane z zagranicy, by stworzyć bogaty, wspaniały posiłek

KANAPKI

Kanapki są ciekawą propozycją na szybką i taną przekąskę. Warto zrezygnować z pszennego pieczywa na rzecz razowego lub żytniego chleba, który jest zdrowszy. Kanapek nie należy przygotowywać ze zbyt świeżego pieczywa, które źle się kroi i trudno je posmarować masłem lub pastą kanapkową. Pieczywo kroi się ostrym nożem w cienkie kromki. Można odciąć skórki. Najpierw chleb smaruje się masłem, do którego można dodać różne dodatki, na przykład szczypior, śledź lub paprykę. Kanapki posmarowane masłem smakowym powinny być przygotowywane z pasujących do nich dodatków. Przykładowo, z masłem z dodatkiem musztardy dobrze komponują się wędliny, a na masło śledziowe można położyć jajka. Kanapki przygotowuje się z dowolnych składników, ale najczęściej są to wędliny, ser, jajka oraz warzywa, takie jak pomidor, ogórek, sałata. Alternatywą dla tradycyjnych kanapek mogą być grzanki i tosty podawane na ciepło.

BIGOS

Najbardziej znaną i najchętniej spożywaną polską przystawką jest bigos. Tajemnica jego smaku tkwi w długim i powolnym gotowaniu oraz w użyciu odpowiednich składników. Według tradycyjnych receptur kapusty powinno być tyle samo ile mięsa. Nie należy zapominać o wrzuceniu do bigosu dziczyzny oraz wędzonki, na przykład boczku. Jeśli bigos jest zbyt kwaśny, można dodać do niego odrobinę miodu lub cukru. Zbyt kwaśną kiszoną kapustę wystarczy przepłukać wodą lub wycisnąć nadmiar soku, który warto zachować i wlać do bigosu, jeśli zajdzie taka potrzeba. W przypadku gdy bigos się przypali, należy przełożyć go do innego garnka i chwilę gotować razem z korkiem, dzięki czemu zniknie zapach przypalanej kapusty. Odrobina czerwonego wina dodana do bigosu poprawi jego smak, a wędzone śliwki nadadzą potrawie ładny kolor i właściwy aromat.

KORECZKI

Równie popularne jak kanapki są koreczki. Zamiast wykałaczki można użyć długiej nitki makaronu, dzięki czemu dzieci się nie skaleczą, a do produktów nie dostaną się drobinki drewna

PASZTETY

Tradycyjne pasztety mogą być podawane bez dodatków lub w towarzystwie zup, na przykład barszczu lub rosółu. Zamiast keksówki można użyć małych form na babeczki, co znacznie skróci czas pieczenia

OMLETY

W polskiej kuchni coraz większą popularność zyskują omlety. W ich skład wchodzi rozbełtane jajko i dowolne składniki, na przykład warzywa, pieczarki i kasza, a także owoce i migdały. Omlet, mimo tego że jest szybkim i łatwym daniem, może mieć niepowtarzalny i wyśmienity smak. Jest ciekawą propozycją zarówno na przekąskę, jak i śniadanie.

Nie zawsze trzeba się ściśle trzymać przepisów. Wystarczy odrobina wyobraźni i można eksperymentować, tworząc pyszne przekąski, które zachwycą gości i sprawią, że wszyscy z niecierpliwością będą czekali na nasze kolejne pomysły kulinarne.

Bigos

- 2 kg kwaszonej kapusty (niezbyt kwaśnej)
- 50 dag białej kapusty
- 1½ kg mięsa bez kości (surowa wieprzowa szynka, łopatka, rostbef)
- 50 dag kiełbasy
- 10 dag chudego wędzonego boczku
- 2–3 cebule
- 10 dag suszonych grzybów
- 4–6 suszonych śliwek
- 1 garść rodzynek
- ⅓ szklanki madery, porto lub czerwonego wytrawnego wina
- 2 łyżki koncentratu pomidorowego
- 1 łyżka musztardy
- 4 jagody jałowca
- 10–12 ziaren pieprzu
- 4 ziarna ziela angielskiego
- 1–2 liście laurowe
- 2 goździki
- sól

Sposób przyrządzenia:

Mięso opłukać i upiec lub udusić z dodatkiem cebuli pokrojonej w krążki i przypraw, podlewając niewielką ilością wody. Grzyby opłukać i namoczyć w wodzie (2 godziny), następnie osączyć i pokroić w paseczki. Rodzynki umyć, śliwki umyć i pokroić w paseczki. Świeżą kapustę oczyścić, drobno poszatkować, sparzyć wrzątkiem, osączyć i ugotować na półmiętko. Kapustę kwaszoną posiekać i gotować 1 godzinę w niewielkiej ilości wody. Następnie dodać do niej podgotowaną świeżą kapustę i grzyby, wymieszać. Upieczone mięsa pokroić w kostkę, dodać do kapusty razem z wytworzonym sosem i przyprawami. Wymieszać i dusić na małym ogniu, często mieszając, aby się nie przypaliła. Dodać kiełbasę pokrojoną na małe kawałki oraz drobno pokrojony i podsmażony boczek. Gotować pod przykryciem jeszcze około 2 godzin, często mieszając (jeśli bigos nie jest dostatecznie gęsty, odparować, gotując bez przykrycia). Na 20 minut przed końcem gotowania dodać śliwki, rodzynki, musztardę, koncentrat pomidorowy i wino.

Boczniki w śmietanie

- 40 dag boczniaków
- 6 dag suszonych pomidorów w oliwie
- 3 łyżki oliwy
- 1 pęczek dymki
- 150 ml śmietany 30%
- ½ łyżki świeżego tymianku
- sól, pieprz

Sposób przyrządzenia:

Osączone z zalewy pomidory pokroić w cienkie paski, dymkę – w kawałki długości 2 cm. Rozgrzać oliwę na patelni, dodać oczyszczone grzyby i na ostrym ogniu podsmażyć na złoty kolor 2 minuty. Następnie wrzucić pomidory, cebulkę i dolać śmietanę. Dusić 4–5 minut. Posypać świeżym tymiankiem. Doprawić solą i pieprzem.

Sposób przyrządzenia:

Kurczaka umyć, włożyć do garnka, zalać wodą i zrobić wywar. Gdy się zagotuje, przyprawić i wolno gotować. Warzywa obrać i umyć, a następnie wrzucić do wywaru z opaloną cebulą. Pod koniec gotowania przyprawić. Gdy warzywa będą miękkie, precedzić. Do rosółu dodać napęczniałą żelatynę i zagotować. Ugotowane mięso oddzielić od kości i pokroić. Warzywa drobno pociąć. Groszek odcedzić. Miseczki opłukać zimną wodą, dodać trochę przestudzonej galaretki, wsypać mięso, warzywa i groszek, dodać pokrojone w paski jajka. Robić warstwy. Zostawić 1/3 wysokości naczynia. Zalać galaretą. Włożyć do lodówki, by galaretka stężała.

Galaretka z kurczaka

- 70 dag piersi i udek kurczaka
- 2 marchwie
- kawałek selera
- 1 mały por
- 3 jajka na twardo
- 1/2 opalonej cebuli
- groszek z puszki
- 3 łyżki wieprzowej żelatyny
- cytryna
- sól, pieprz, liść laurowy, ziele angielskie

Sposób przyrządzenia:

Nóżki sparzyć wrzątkiem, starannie oskrobać nożem i wypłukać. Warzywa korzeniowe oczyścić i płukać. Nóżki włożyć do garnka, zalać wrzątkiem, dodać obraną cebulę, sól, liście laurowe, ziele angielskie i pieprz, gotować 2 1/2 godziny na małym ogniu. Następnie dodać pozostałe warzywa i gotować jeszcze 1 godzinę, aż nóżki będą miękkie. Na 15 minut przed końcem gotowania dodać czosnek, majeranek i tymianek. Ugotowane nóżki wyjąć z rosółu, mięso oddzielić od kości i pokroić na małe kawałki. Marchew i pietruszkę wyjąć, osączyć i pokroić na cienkie półplasterki. Rosół precedzić, włożyć pokrojone mięso, wymieszać. Miseczki opłukać w zimnej wodzie, na dnie położyć półplasterki marchwi i pietruszki, a następnie wlać wywar z mięsem. Przestudzoną galaretkę wstawić do lodówki do zastygnięcia. Przed podaniem zdjąć z galaretek zbrany na wierzchu tłuszcz i wyjąć je z misek na płaski talerz. Przybrać gałązkami pietruszki i liśćmi sałaty, podawać z cytryną podzieloną na cząstki lub z octem

Galaretka z nówek

- 4 nóżki wieprzowe lub 2 wieprzowe i 2 cielęce (ok. 1 kg)
- 1 cebula
- 2 marchwie
- 1 pietruszka
- 1/2 małego selera
- 2 ząbki czosnku
- 2 liście laurowe
- 4-6 ziaren ziela angielskiego
- 10 ziaren pieprzu
- po 1/2 łyżeczki tymianku i startego majeranku
- sól

Grzanki serowe

- 3 podłużne bułki
- 2–3 jajka
- 25 dag sera gouda
- 1 pomidor
- 1 pęczek szczypioru
- sól, pieprz
- smalec lub olej do smażenia

Sposób przyrządzenia:

Ser zetrzeć na tarce z drobnymi oczkami i wymieszać z jajkami tak, by powstała gęsta, zwarta masa. Doprawić do smaku. Bułki przekroić wzdłuż. Obtoczyć je w masie dokładnie z każdej strony. Smażyć na patelni (można użyć oleju zamiast smalcu), aż masa serowo-jajeczna zetnie się i uzyska złoty kolor. Podawać na gorąco, posypane posiekanym szczypiorkiem, pokrojonymi w drobną kostkę pomidorami lub na słodko.

Grzanki z pomidorami

- 1 bagietka
- 2 pomidory
- 1 młoda cebula
- masło czosnkowe
- 1 pęczek szczypioru
- bazylia
- sól, pieprz

Sposób przyrządzenia:

Bagietkę pokroić na niewielkie kromki. Bardzo cienko posmarować je masłem czosnkowym i przypiec na złoty kolor, najlepiej na patelni. Pomidory pokroić w drobną kostkę, szczypior i cebulę posiekać. Wszystko wymieszać, przyprawić solą, pieprzem i posiekaną bazylią. Mieszaną podawać na gorących grzankach.

Jajka nadziewane szynką

Sposób przyrządzenia:

Jajka umyć, ugotować na twardo, ostudzić, obrać, przekroić wzdłuż, ostrożnie wybrać żółtka, białka w połówkach odłożyć. Następnie żółtka rozgnieść widelcem, dodać do nich drobno pokrojoną szynkę, poszatkowaną natkę pietruszki (część zostawić do dekoracji) oraz majonez. Powstałym farszem nappełnić białka. Można udekorować natką pietruszki.

- 5 jajek
- 15 dag szynki
- 2 łyżki majonezu
- natka pietruszki

Jajka sadzone w otoczkach

Sposób przyrządzenia:

Kostkę rosółową rozpuścić w 200 ml gorącej wody i ostudzić. Potem dodać mąkę i ponownie zagotować, następnie dodać śmietanę i sól, dokładnie wymieszać i mocno zagrać. Bułkę pokroić w dwucentymetrowe kromki, wyjąć z nich środek, aby pozostała sama skórka. Skórkę podsmażyć na patelni. Półmisek do zapiekania posmarować masłem, wlać trochę sosu śmietanowego. Poukładać w nim podsmażone skórki i do każdej wbić 1 jajko, posolić, resztą sosu poleć wszystko po górze. Wstawić do rozgrzanego piekarnika na 3–4 minuty, aż zetnie się białko, a żółtko pozostanie półpłynne. Podawać na gorąco zaraz po upieczeniu.

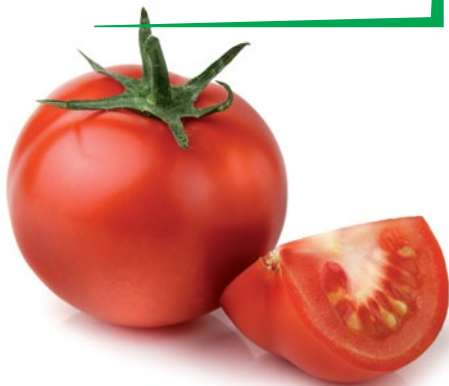
- 8 jajek
- 1 kostka rosółowa
- 1½ dag mąki
- ½ długiej bułki lub tosty
- 1½ dag masła
- 2½ dag oleju
- 22 dag śmietany
- sól

Jajka z nadzieniem

- 4 jajka
- 1 puszka tuńczyka
- 2 pomidory
- 10 dag startego żółtego sera (ostry gatunek)
- słodka papryka w proszku
- sól, pieprz

Sposób przyrządzenia:

Jajka ugotować na twardo. Po wystygnięciu przekroić wzdłuż i wyciągnąć żółtka. Tuńczyka rozetrzeć w misce, wymieszać z większością rozdrobnionych żółtek i pokrojonymi w drobną kostkę pomidorami. Doprawić solą i pieprzem. Posypać 1 szczyptą papryki oraz startym serem. Można podawać na zimno lub na ciepło (wsadzić do piekarnika na 3 minuty, by ser się rozpuścił).

Karp po żydowsku

- 1 kg karpia
- 10 dag cebuli
- 8 dag marchwi
- 8 dag pietruszki
- 10 dag selera
- 2 dag cukru
- 1 dag żelatyny
- sól, pieprz, ziele angielskie, liść bobkowy

Sposób przyrządzenia:

Rybę pokroić w dzwonka. Warzywa umyć, pociąć i ułożyć w rondlu. Na warzywa położyć kawałki ryby, dodać sól, cukier i przyprawy. Zalać wodą, tak aby przykrywała mięso. Garnek nakryć i gotować na wolnym ogniu około 1 godziny. Nie mieszać. Uzupełniać ubytki wody, by poziom wywaru był taki sam jak poziom potrawy. Gdy warzywa będą miękkie, odlać trochę wywaru i rozpuścić w nim namoczoną żelatynę. Wymieszać i podgrzać. Rybę z warzywami ułożyć na półmisku, zalać potrawę żelatyną, odstawić i ostudzić. Danie można podawać z octem, chrzanem z octu, sosem tatarskim lub majonezowym.

Sposób przyrządzenia:

Twarożek wymieszać ze śmietaną i posiekanym szczypiorem na gładką masę. Doprawić do smaku. Papryki i szynkę pokroić w kostkę, następnie nadziewać na wykałaczki na przemian z groszkiem i kukurydzą. Na niewielkie talerzyki (najlepiej podłużne) nałożyć porcje masy twarożkowej. Na niej położyć po kilka koreczków. Kompozycję przybrać natką pietruszki.

Kolorowe koreczki

- 6 konserwowych ogórków
- 1 czerwona papryka
- 1 żółta papryka
- 1 zielona papryka
- 6 grubych plastrów szynki
- 1 puszka groszku konserwowego
- 1 puszka kukurydzy konserwowej
- 20 dag twarożku
- 4 łyżki gęstej śmietany
- 1 pęczek szczypiorku
- sól, pieprz

Nadziewane pieczarki

- 50 dag dużych pieczarek
- 20 dag żółtego sera
- 25 dag wędzonego boczku
- Masło

Sposób przyrządzenia:

Oddzielić kapelusze grzybów od trzonek. Kapelusze oczyścić. Boczek pokroić w kostkę i podsmażyć. Po przestudzeniu wymieszać ze startym serem. Tak powstałą masą napełnić kapelusze grzybów. Włożyć je do wysmarowanego masłem żaroodpornego naczynia i piec w piekarniku w temperaturze 200°C około 12 minut. Podawać na gorąco z białym pieczywem.

Omlet z groszkiem

- ½ puszki zielonego groszku
- 1 cebula
- 1 puszka tuńczyka w sosie własnym
- 6 jajek
- 1 pomidor
- sól, pieprz
- masło

Sposób przyrządzenia:

Na maśle podsmażyć drobno posiekaną cebulę. Jajka roztrzepać i przyprawić solą oraz dużą ilością pieprzu. Wylać je do cebuli. Dodać groszek i rozdrobnionego tuńczyka. Smażyć najpierw bez przykrycia, na małym ogniu około 8 minut, następnie całość przykryć, zmniejszyć ogień i smażyć, aż jajka się zetną. Przed podaniem posypać pokrojonym pomidorem.

Omlet z pieczarkami i szynką

- 10 dag pieczarek
- 10 dag gotowanej szynki w plastrach
- 1 cebula
- 4 jajka
- 2 łyżki oleju
- sól, pieprz, słodka papryka

Sposób przyrządzenia:

Pieczarki oczyścić i pokroić w cienkie plastry. Szynkę pociąć w paski. Cebulę obrać, umyć i posiekać. Połowę cebuli, szynki i pieczarek ułożyć na rozgrzanej patelni z 1 łyżką oleju i zrumienić. W tym czasie 2 jajka roztrzepać z solą, pieprzem i papryką, wylać je delikatnie na patelnię i smażyć na małym ogniu 3–4 minuty. Na koniec omlet złożyć na pół. Tak samo postąpić z drugą połową produktów i pozostałymi jajkami.

Omlet z szynką i serem

- 10 dag szynki gotowanej w plastrach
- 5 dag startego żółtego sera
- 1 cebula
- 4 jajka
- 1 gałązka świeżego tymianku
- 2 łyżki oleju
- natka pietruszki do dekoracji
- sól, pieprz, słodka papryka

Sposób przyrządzenia:

Szynkę pokroić w paski. Cebulę obrać, umyć i posiekać. Tymianek umyć i drobno pociąć. Połowę cebuli i szynki ułożyć na rozgrzanej patelni z 1 łyżką oleju i zrumienić. W tym czasie 2 jajka roztrzepać z solą, pieprzem i papryką. Dodać połowę sera i tymianku. Delikatnie wylać jajka na patelnię i smażyć na małym ogniu 3–4 minuty. Na koniec omlet złożyć na pół i udekorować natką pietruszki. Tak samo postąpić z drugą połową produktów i pozostałymi jajkami.

Paluchy z boczkiem

- 12 dag masła
- 12 dag mąki
- 12 dag ziemniaków
- 1 jajko
- 5 plastrów wędzonego boczku
- sól

Sposób przyrządzenia:

Ziemniaki ugotować, a po wystudzeniu utrzeć na jednolitą masę, doprawić solą i mieszać z masłem i mąką. Z powstałego ciasta formować dość cienkie wałeczki, smarować je roztrzepanym jajkiem i owijać plastrami boczku. By boczek na pewno utrzymał się na cieście, można go dodatkowo obwiązać szczypiorem lub młodą zieloną cebulką. Tak przygotowane paluszki piec, aż nabiorą złocistobrązowej barwy.

Paszteciki cebulowe

- 1 szklanka mąki
- 1½ szklanki mleka
- 3 jajka
- 1 szklanka oleju
- 6 dag masła
- 20 dag cebuli
- 6 dag smalcu
- 1 szklanka bułki tartej
- 10 dag startego żółtego sera
- sól, pieprz

Sposób przyrządzenia:

Mąkę, mleko, 1 szczyptę soli i 2 jajka wymieszać na gładką masę. Z otrzymanego ciasta smażyć naleśniki. Następnie nie za drobno posiekać cebulę, dodać szczyptę pieprzu, soli i dusić na maśle. Nakładać cebulę na naleśniki, posypać startym serem. Zawijać w kształt pasztecików, obtaczać je w jajku i bułce tartej. Smażyć na smalcu.

Paszteciki grzybowe

- 30 dag mąki
- 15 dag masła
- 4 żółtka
- 3 łyżki śmietany
- 5 dag ulubionych grzybów
- 3 ugotowane jajka
- 1 łyżka smalcu
- 1 łyżka bułki tartej
- 10 dag startego żółtego sera
- szczypior
- sól, pieprz

Sposób przyrządzenia:

Ciasto:

Wymieszać razem masło, mąkę, 3 żółtka i śmietanę. Dodać soli do smaku, po czym gotowe ciasto owinąć w folię i wstawić do lodówki.

Nadzienie:

Grzyby drobno posiekać i zasmażyć. Dodać do nich bułkę tartą, a po wystygnięciu wymieszać z rozdrobnionymi jajkami, serem i posiekanym szczypiorem. Doprawić do smaku solą i pieprzem. Przygotowane wcześniej i schłodzone ciasto cienko rozwałkować i pokroić w niewielkie kwadraty. Na każdy kawałek nałożyć porcję nadzienia grzybowego, następnie skleić w kształt sakiewki. Gotowe paszteciki wsadzić do rozgrzanego piekarnika, aż nabiorą jasnożółtego koloru. Przed podaniem można obwiązać sakiewki gałązkami szczypiorku. Podawać na gorąco.

Pasztet cielőcy

- 1 kg cielőciny
- 1 kg wątroby cielőcej
- 2 kg świeżego boczku
- 10 dag słoniny
- 3 jajka
- 2 bułki
- 2 łyżki bułki tartej
- 1 łyżka masła lub smalcu
- 1 łyżeczka pieprzu
- 1 łyżeczka mielonej gałki muszkatołowej
- 4 ziarna ziela angielskiego
- 1 liść laurowy
- sól

Sposób przyrządzania:

Mięso i boczek zalać niewielką ilością gorącej osolonej wody (tylko tyle, aby pokrywała mięso), dodać ziele angielskie i liść laurowy, gotować pod przykryciem na małym ogniu. Na 10–15 minut przed końcem gotowania dodać obraną z błon i pokrojoną w plastry wątrobę, gotować, aż straci krwistą barwę. Mięso, boczek i wątrobę wyjąć z wywaru i ostudzić. W ciepłym wywarze namoczyć bułki, osączyć. Wszystkie składniki zemieć dwukrotnie w maszynce lub zmiksować. Do masy dodać jajka, przyprawy i sól do smaku, dokładnie wyrobić. Formę do pieczenia wysmarować tłuszczem, wysypać bułką tartą i wyłożyć słoniną pokrojoną w cienkie plastry. Następnie włożyć przygotowaną masę, wyrównać powierzchnię i ułożyć kilka pasków słoniny. Piec w temperaturze 180°C około 1 godziny. Pasztet jest gotowy, gdy na powierzchni przestaje kipieć tłuszcz, a masa odstaje od boków formy. Odstawić do wystudzenia w formie. Podawać na zimno.

Pasztet z wątróbek drobiowych

Sposób przyrządzania:

Cebulę bardzo drobno posiekać, dusić na małym ogniu na 2 łyżkach tłuszczu około 25 minut, często mieszać, osączyć. Na patelni rozpuścić pozostały tłuszcz, dodać odsączony tłuszcz z cebuli, zwiększyć ogień i krótko obsmażyć oprószone tymiankiem wątróbki (ok. 7 minut), tak aby w środku pozostały różowe. Jeszcze ciepłe wątróbki wraz z cebulą zemieć dwukrotnie w maszynce z sitkiem o małych oczkach (lub zmiksować), doprawić solą i pieprzem do smaku. Masę przełożyć do kamionkowego naczynia, wyrównać powierzchnię, przykryć i wstawić na 3–5 godzin do lodówki. Podawać na zimno z konfiturą z borówek.

- 50 dag wątróbek z drobiu
- 3 średnie cebule
- 4 łyżki gęsiego smalcu lub masła
- 1 łyżeczka tymianku
- sól, pieprz

Pasztet z zająca

- przodek i podroby z zająca (ok. 50 dag)
- 25 dag łopatki wieprzowej
- 25 dag wątróbki wieprzowej
- 10 dag surowego boczku
- 10 dag słoniny
- 4–6 suszonych grzybów (ok. 1½ dag)
- 1 marchew
- 1 pietruszka
- 4 jajka
- 2 czerstwe bułki
- 2 łyżki bułki tartej
- 1 łyżka masła lub smalcu
- 2 liście laurowe
- po 5 ziaren pieprzu, ziela angielskiego i jałowca
- po 1 szczypcie mielonej gałki muszkatołowej i imbiru
- 1 łyżeczka tymianku
- sól i mielony pieprz do smaku

Sposób przyrządzenia:

Warzywa obrać, grzyby dokładnie opłukać. Mięso i boczek pokroić, zalać gorącą osoloną wodą (tylko tyle, aby przykryła mięso), dodać warzywa, grzyby i ziele angielskie, pieprz w ziarnach i liście laurowe, gotować pod przykryciem na małym ogniu 45 minut. Na 10 minut przed końcem gotowania dodać obraną z błon i pokrojoną na małe kawałki wątróbę. Mięso, warzywa i grzyby wyjąć z wywaru i ostudzić. W wywarze namoczyć bułki, odcisnąć. Wszystkie składniki zemleć dwukrotnie w maszynce z sitkiem o małych otworach. Do masy dodać jajka, imbir, gałkę muszkatołową, ½ łyżeczki tymianku, rozdrobnione owoce jałowca, sól i pieprz, dokładnie wyrobić. Formę do pieczenia wysmarować tłuszczem, wysypać bułką tartą i wyłożyć pokrojoną w cienkie plastry słoniną. Włożyć przygotowaną masę, wyrównać powierzchnię, posypać pozostałym tymiankiem i ułożyć kilka pasków słoniny. Wstawić do rozgrzanego do 190°C piekarnika na około 60 minut. Przed wyjęciem sprawdzić patyczkiem, czy pasztet się upiekł. Pozostawić do wystudzenia w formie.

Rolmopsy

- 16 filetów ze śledzi
- 4 kiszone ogórki
- 2 łyżki musztardy
- 1 płaska łyżka cukru
- 5 łyżek oliwy
- 300 ml octu
- 2 liście laurowe
- 10 ziaren pieprzu
- 10 ziaren ziela angielskiego
- sól

Sposób przyrządzenia:

Filety opłukać pod wodą i posmarować musztardą. Cebulę pokroić w kostkę i ułożyć ją na każdym filecie razem z pokrojonymi na grube plastry ogórkami. Każdy filet zwinąć i spiąć wykałaczkami, po czym ułożyć w słoju. Ocet wymieszać z $\frac{3}{4}$ szklanki wody, dodać cukier, liście laurowe, ziarna pieprzu, ziele angielskie i 1 szczyptę soli. Wszystko postawić na ogniu i zagotować. Śledzie przełożyć do słoika, od razu zalać marynatą, zakręcić słoik i odstawić na minimum 4 dni.

Sposób przyrządzenia:

Warzywa posiekać, jabłko obrać i pokroić w kostkę, a następnie wymieszać z majonezem. Na warzywach z majonezem ułożyć śledzie. Można ozdobić pokrojonymi jajkami, pomidorem, śliwkami i korniszonami. Posypać natką pietruszki.

Sałatka śledziowa

- 15 dag ugotowanych w łupinach ziemniaków
- 10 dag ugotowanej marchwi
- 10 dag zielonego groszku
- 2 ugotowane na twardo jajka
- 10 dag kwaśnych jabłek
- 5 dag cebuli
- 15 dag śledzi w oleju
- 15 dag majonezu
- 1 pomidor
- 2 korniszony
- kilka marynowanych śliwek
- 1 łyżka posiekanej natki pietruszki
- sól, pieprz

Schab w galarecie

- 1 kg schabu bez kości
- 3 marchwie
- 1 pietruszka
- kawałek selera
- 1 por
- żelatyna
- sól, pieprz

Sposób przyrządzenia:

Schab umyć, zalać wodą i zagotować, a następnie gotować na wolnym ogniu około 1½ godziny. Po tym czasie mięso wyjąć i pokroić w plastry. Rosół przecedzić i dodać do niego żelatynę. Schab położyć na głębokim półmisku, dodać jajko, marchew i pietruszkę. Zalać wywarem i odstawić do ostygnięcia.

Smażony oscypek

- oscypek lub gołka
- olej

Sposób przyrządzenia:

Oscypek albo gołkę pokroić na plastry i smażyć na rozgrzanym oleju z obu stron, aż się lekko podrumieni. Podawać jako dodatek do piwa lub wódki, ewentualnie z sosem żurawinowym albo do sałatek.

Smażony żółty ser

- 40 dag żółtego sera
- 1 jajko
- olej do smażenia
- bułka tarta
- sól, pieprz

Sposób przyrządzenia:

Ser pokroić w plastry grubości około 6 mm. Roztrzepać jajko, doprawić solą i pieprzem do smaku. Maczać plastry sera w jajku i panierować w bułce tartej. Czynność tę należy powtórzyć. Smażyć na gorącym oleju, aż panierka się zarumieni. Podawać z bułką.

Szparagi zapiekane

Sposób przyrządzenia:

Cebulę posiekać. Ze szparagów odciąć końce i pokroić na małe kawałki. Rozgrzać oliwę, wrzucić cebulę i szparagi, posolić, smażyć 6 minut. Zalać szparagi jajkami i trzymać na ogniu do momentu, aż jajka się zetną, ale wciąż będą płynne na wierzchu. Posypać jajka startym serem. Wstawić do nagrzanego piekarnika do momentu, aż ser się rozpuści i lekko przyrumieni, na około 4 minuty.

- 2 łyżeczki oliwy
- 1 cebula
- ½ łyżeczki soli
- 50 dag szparagów
- 4 jajka
- 1 szklanka startego szwajcarskiego sera

Szprot wędzony zapiekany na białym pieczywie

Sposób przyrządzenia:

Bułkę pokroić w kromki, posmarować masłem z obu stron. Szprotki oczyścić z ości i skórki, poukładać je na przygotowanych kromkach i posmarować sosem pomidorowym. Żółty ser zetrzeć na tarce i posypać nim kanapki. Zapiekać na blaszce w gorącym piekarniku około 10 minut. Podawać na ciepło.

- ½ bułki kanapkowej
- 5 dag masła
- 25 dag wędzonych szprotów
- 20 dag sosu pomidorowego
- 4 dag żółtego sera

Śledzie z cebulą

- 50 dag śledzia solonego
- 6 cebul
- 2 liście laurowe
- 1 pomidor
- 1 łyżka koncentratu pomidorowego
- 4 ziarna ziela angielskiego
- 1 łyżka cukru
- 3 łyżki oleju
- sok z cytryny
- sól, pieprz

Sposób przyrządzenia:

Cebulę pokroić w plasterki. Wrzucić do rondla razem z liśćmi laurowymi i zielem angielskim. Dodać cukier oraz 1 szczyptę pieprzu i soli. Zalać olejem i dusić pod przykryciem. Gdy cebula zmięknie, dodać koncentrat pomidorowy i pokrojony w bardzo drobną kostkę pomidor. Dusić jeszcze tak długo, aż pomidor się rozpadnie. Często mieszać. Następnie zdjąć rondel z ognia i zawartość lekko wystudzić. Śledzie pokroić w wąskie paski, skropić odrobiną soku z cytryny i zawijać w ruloniki. Przytrzymywać wykałaczkami, by się nie rozleciały. Ułożyć wszystkie śledzie na półmisku i zalać je sosem cebulowo-pomidorowym.

Śledź na czerwono

- 50 dag filetu ze śledzia
- 30 dag buraków
- 15 dag cebuli
- sok z ½ cytryny
- majonez (według uznania)
- kolorowy pieprz

Sposób przyrządzenia:

Śledzie poleć sokiem z cytryny i odłożyć na 5 minut. Następnie zalać je wodą i zostawić na 1 godzinę. Potem pokroić w cienkie paski. Cebulę pociąć w kostkę. Buraki zetrzeć na tarce o dużych oczkach. W głębokiej misce układać składniki warstwowo: śledzie, cebula, majonez posypany pieprzem, buraki i jeszcze raz tak samo. Przed podaniem schładzać w lodówce około 1 godziny.

Tatar

- 50 dag polędwicy wołowej
- 3 ogórki korniszony
- 2 cebule
- 10 grzybów marynowanych
- 5 jajek
- sól, pieprz
- oliwa do smaku

Sposób przyrządzenia:

Polędwicę umyć i zmielić w maszynce. Ogórki, cebule i grzyby pokroić w drobną kostkę. Zmielone mięso doprawić do smaku. Następnie podzielić na części, z każdej uformować okrąg z wgłębieniem i włożyć do niego surowe żółtko. Okrasić cebulą, grzybkami i ogórkiem.

Sposób przyrządzenia:

Tuńczyka wymieszać z masłem na gładką masę, doprawić solą i pieprzem do smaku. Śledzia pokroić w małe kawałki i pokropić sokiem z cytryny. Jabłko pociąć w plasterki, również skropić odrobiną soku. Bułkę pokroić w plastry i podpiec na patelni na złoty kolor. Na połowę grzanek nałożyć pastę tuńczykową i przykryć plastrem pomidora, na drugą połowę kłaść plaster jabłka i kawałek śledzia.

Tosty rybne

- 2 bułki lub kromki ciemnego pieczywa
- 30 dag fileta ze śledzia
- 1 puszka tuńczyka w sosie własnym
- 1 jabłko
- 2 łyżki masła
- 1 pomidor
- sok z ½ cytryny
- sól, pieprz

ZUPY

W Polsce tradycja przyrządzania zup istnieje od wielu wieków. Podczas gdy wiele innych krajów nigdy nie przywiązywało wagi do tego specyficznego posiłku, dla Polaków zupa zawsze stanowiła bardzo ważne danie, przygotowywane zarówno jako część obiadu, jak również jako pożywne śniadanie. Nikt nie zaprzeczy, że ta tradycja, tworzona i podtrzymywana przez naszych przodków, wciąż się utrzymuje, mimo że obecnie tak popularne staje się przejmowanie kuchennych zwyczajów zza granicy. Polskie zupy są doceniane zarówno przez naszych rodaków, jak i odwiedzających nasz kraj turystów, którzy zachwycają się bogactwem smaków, jakie można zawrzeć w tak – na pierwszy rzut oka – prostym i niewymagającym dużo wysiłku daniu.

RODZAJE ZUP

Tradycyjnie przyrządzane polskie zupy to dania przede wszystkim z warzyw, a także mięsa, najczęściej drobiowego. Zwykle dzieli się je na czyste, zagęszczane, na zakwasie, kremy, a także szczególnie popularne latem chłodniki i zupy owocowe.

ZUPY CZYSTE

Na stołach polskich rodzin królują przede wszystkim zupy czyste, sporządzane na bulionach mięsnych i warzywnych, jak na przykład rosół, barszcz oraz jarzynowa. Zupy czyste składają się z wywaru i składnika głównego, który decyduje o smaku i wartościach odżywczych zupy. Zwykle podaje się je na przystawkę, ponieważ nie są sycące, ale pobudzają apetyt. Zupy czyste najczęściej serwuje się z różnymi dodatkami.

ZUPY ZABIELANE I ZAGĘSZCZANE

Równie popularne są zupy zabielenie i zagęszczane, które mają większą kaloryczność. Zabielenie polega na wleciu do zupy śmietany, mleka lub kefiru. W przypadku zabielenia śmietaną po zagotowaniu zupy do osobnego naczynia wlewa się mąkę wymieszaną ze śmietaną i odrobiną gorącej zupy. Następnie dodaje się wszystko do zupy i ponownie zagotowuje. Na 1¼ l zupy stosuje się maksymalnie ¼ l śmietany i 3 dag mąki.

Zagęszczanie to dodanie do wywaru rozcieńczonej lub zasmażonej z tłuszczem mąki albo żółtka, które można wymieszać ze śmietaną.

ZUPY NA ZASMAŻCE

Tajemnica udanej zasmażki tkwi w dokładnym wymieszaniu składników oraz zachowaniu odpowiednich proporcji pomiędzy mąką a tłuszczem. Ilość mąki i tłuszczu powinna być taka sama. Nadmiar mąki powoduje powstanie grudek, natomiast zbyt wiele tłuszczu wypłynie na powierzchnię. Przyrządzanie zasmażki polega na stopieniu tłuszczu, wsypaniu do niego mąki i smażeniu do momentu, aż masa osiągnie pożądany kolor. Zasmażkę zdejmuje się z ognia i rozprowadza zimną wodą, zimnym mlekiem lub rosółem. Zupę należy zagotować, a następnie wlać zasmażkę, stale mieszając. Dodanie do zupy zasmażki zwiększa jej kaloryczność i utrudnia jej trawienie.

TYPY ZASMAŻKI

Zasmażka pierwszego stopnia (biała). Tłuszcz należy stopić, a następnie wsypać mąkę. Całość podsmażyć, ale nie rumienić. Zdjąć z ognia, rozprowadzić zimnym mlekiem lub rosółem. Zagotować, stale mieszając.

Zasmażka drugiego stopnia (jasnożółta). Po stopieniu tłuszczu dodaje się mąkę. Następnie należy podsmażyć i zrumienić na jasnożółty kolor. Zdjąć z ognia i rozprowadzić zimną wodą. Zagotować, stale mieszając.

Zasmażka trzeciego stopnia (ciemnożółta). Tłuszcz należy stopić. Wsypać mąkę i smażyć na ogniu na ciemnożółty kolor. Zdjąć z ognia i rozprowadzić zimną wodą. Zagotować, stale mieszając.

Do zasmażki można dodać cebulę lub czosnek, podsmażyć, wsypać mąkę i podsmażać dalej na złoty kolor, stale mieszając. Po zdjęciu z ognia zasmażkę rozprowadza się zimną wodą. Należy ją zagotować, stale mieszając.

ZUPY Z ŻÓŁTKIEM I MASŁEM

W polskiej kuchni coraz większą popularność zyskują omlety. W ich skład wchodzi rozbełtane jajko i dowolne składniki, na przykład warzywa, pieczarki i kasza, a także owoce i migdały. Omlet, mimo tego że jest szybkim i łatwym daniem, może mieć niepowtarzalny i wyśmienity smak, jest ciekawą propozycją zarówno na przekąskę, jak i śniadanie.

ZUPY NA ZAKWASIE

Zakwas może być bazą wielu zup, szczególnie barszczu i żuru. Kupuje się go w sklepie lub przyrządza samodzielnie. Oczywiście domowy zakwas jest smaczniejszy i zdrowszy.

Zakwas na barszcz przyrządza się z buraków. Należy je obrać i pokroić, a następnie dodać do nich ziele angielskie, liść laurowy i czosnek. Całość zalewa się wodą z dodatkiem soli, tak aby przykryć buraki, ale ilość obu składników powinna być mniej więcej taka sama. Następnie naczynie przykrywa się ściereczką i odstawia na około 7 dni. Po tym czasie zakwas należy precedzić.

Zakwas na żur przyrządza się z mąki żytniej razowej, którą miesza się z dużą ilością ciepłej przegotowanej wody. Na 1 szklanekę mąki należy użyć około 1 l wody. Do zawiesiny dodaje się skórkę z kromki razowego chleba pieczonego na zakwasie. W zależności od upodobań smakowych do zakwasu można dodać kilka ząbków czosnku. Mieszaninę przelewa się do szklanego naczynia, przykrywa się ściereczką i odstawia na około 5 dni. Z każdym dniem zakwas robi się coraz bardziej kwaśny. Co jakiś czas płyn można zamieszczać. Następnie zakwas przelewa się do butelek i przechowuje w lodówce, jednak nie dłużej niż 2 tygodnie. Część płynu można zachować i wykorzystać podczas ponownego robienia zakwasu zamiast skórki chleba.

ZUPY OWOCOWE

Zupy owocowe są cennym źródłem witamin. Do ich przygotowania szczególnie dobrze nadają się owoce, które można przetrzeć przez sito lub zmikсовать, takie jak porzeczki, truskawki i jagody. Zupy owocowe mogą się składać z jednego rodzaju owoców, ale można także eksperymentować, łącząc ze sobą różne smaki. Przygotowuje się je zwykle z owoców świeżych, ale także gotowanych, mrożonych lub przetworów. Doskonałym dodatkiem do zup owocowych są przyprawy, na przykład cynamon, goździki lub starta skórka z cytryny. Można je zabielać zsiadłym mlekiem, kefirem lub śmietaną. Czasami zupy owocowe podprawia się mąką ziemniaczaną, stosując 2 dag mąki na 1¼ l wywaru z owoców.

ZUPY WE WSPÓŁCZESNEJ KUCHNI

Współczesne tendencje kulinarne wciąż zachowują staropolskie przepisy, urozmaicając je jednak, eksperymentując z nowymi smakami i nowymi sposobami prezentacji. Dzięki temu pojawiła się na polskich stołach zupa krem, której składniki rozgotowuje się na miękko lub miksuje. Największą zaletą tego typu zup jest to, że można je przygotowywać z dowolnych warzyw. Zupy kremy zawierają dużo białka i błonnika.

Tradycyjne polskie zupy są wysokokaloryczne i zawierają mało składników odżywczych. Nie znaczy to jednak, że osoby dbające o zdrowie i stosujące diety muszą zrezygnować ze spożywania zup. Wystarczy unikać niepotrzebnych składników, takich jak śmietana oraz zasmażka z mąki. Warto zabielać zupę jogurtem, który jest mniej kalorycz-

ny, a zagęszczać na przykład otrębami, co wzbogaci danie o cenny błonnik. Nie należy dodawać zbyt dużo soli, którą można zastąpić ziołami. Wywarów warzywnych nie powinno się gotować zbyt długo, ponieważ warzywny stracą swoje właściwości. Zielinę warto wrzucić dopiero na talerzu. Należy unikać gotowych kostek i bulionów rosółowych zawierających glutaminian sodu, ponieważ stosowane w nadmiarze są bardzo szkodliwe dla zdrowia.

DODATKI DO ZUP

Także w kwestii dodatków do zup wybór stał się o wiele większy. Tradycyjne przepisy na makarony oraz kluski zostały urozmaicone, dzięki czemu możemy się cieszyć ogromnym wyborem dodatków bazujących na starych, sprawdzonych przepisach, które przeniknęły nawet do najbardziej wykwinionych restauracji. Dodatki do zup, takie jak np. groszek ptysiowy, wykonuje się z pieczonego ciasta i podaje osobno. Dodatki przyrządzone na bazie gotowanego ciasta, na przykład makaron, wrzuca się do zupy pod koniec gotowania, aby zbyt nie nasiąkły i nie były zbyt miękkie.

Diablotki 3 dag żółtego sera ściera się na drobnej tarce. 7 dag mąki sieka się z 4 dag masła, dodaje się sól i połowę sera, a następnie zagniata ciasto. Ciasto wałkuje się i wykrawa z niego placuszki. Każdą placek smaruje się białkiem, posypuje serem i papryką. Diablotki piecze się na złoty kolor.

Groszek ptysiowy Aby przyrządzić groszek ptysiowy, należy rozpuścić niewielki kawałek masła, połączyć z ¼ szklanki wody i zagotować. Do gotującego się roztworu ostrożnie partiami dosypuje się

1 szklankę mąki i miesza, aż ciasto stanie się gęste i nie będzie się zbyt kleić. Następnie garnek należy zdjąć z ognia i ostudzić. Gdy masa będzie już chłodna, wbić 1 jajko, dodać 1 żółtko i doprawić solą. Ubić 15 minut. Na stolnicy posypanej mąką uformować długi wałek o grubości palca, z którego odkrawa się małe kawałki. Groszek równomiernie rozmieszcza się na blaszce, a następnie piecze na jasnozłoty kolor.

Grzanki są szybkim i łatwym do wykonania dodatkiem do zup. Chleb kroi się w drobną kostkę, a następnie obtacza w rozpuszczonym maśle. Tak przygotowane pieczywo piecze się w piekarniku lub na patelni na złoty kolor. Dla urozmaicenia smaku przed upieczeniem chleb można posypać odrobiną słodkiej papryki, oregano lub bazylii.

Grzybek do rosółu Do przyrządzenia grzybka używa się 3 dag utartego masła, do którego dodaje się pojedynczo 3 żółtka. Całość należy posolić, można także dodać trochę pokrojonej szynki. Następnie ubija się pianę, którą łączy się z mąką i masłem. Masło rozgrzewa się na patelni, wyklada ciasto, wyrównuje i piecze w dobrze rozgrzanym piekarniku. Gdy ciasto przestygnie, kroi się je w drobną kostkę i wrzuca do zupy.

Kostki do zupy można przygotować z kaszy manny lub kaszki krakowskiej. Aby przyrządzić ten dodatek, należy zagotować wodę z solą, a kaszę zalać zimną wodą i rozmacić. Na $\frac{1}{2}$ l wody używa się około $\frac{3}{8}$ l wody. Kaszę wymieszaną z wodą wlewa się na wrzącą wodę i gotuje, stale mieszając. Można dodać zieloną pietruszkę. Stolnicę zwilża się wodą, wylewa się na nią kaszę i rozsmarowuje nożem. Gdy masa ostygnie, kroi się ją w kostki.

Kluski kładzione otrzymuje się w wyniku rozmieszania 1 jajka z 25 dag mąki z wodą. Masę soli się i dokładnie wyrabia. Na metalową łyżkę nabiera się trochę ciasta, wkłada do wrzącej wody i otrząsa ciasto z łyżki, uderzając nią o brzeg naczynia. Przed rozpoczęciem przyrządzania klusek kładzionych łyżkę zanurza się we wrzącej wodzie i ogrzewa. Gdy całe ciasto zostanie zużyte, wywar należy zamieszać. Kluski gotuje się pod przykryciem, a następnie odcedza, przelewa zimną wodą, osącza, wkłada do wazy lub na talerze i zalewa zupą.

Lane ciasto Innym tradycyjnym dodatkiem do zup jest lane ciasto. 1 jajko należy rozmieszać z mąką, posolić i dobrze wyrobić. Można dodać kilka ziarenek cukru. Tajemnica dobrego ciasta tkwi w odpowiednim wlewaniu do wywaru. Lane ciasto powinno się dodawać do gotującej się zupy niezbyt szybko. Wielkość strumienia należy regulować widelcem. Najlepszy efekt można uzyskać, gdy strumień ma jednakową grubość i wlewa się go bez przerwy

Makaron Warto pokusić się o przygotowanie domowego makaronu. Z 10 dag mąki, 1 jajka i 1 łyżki wody zagnięta się ciasto. Rozwałkowane się je na odpowiadającą nam grubość (najlepiej dość cienko) i kroi w wąskie paseczki. By ciasto nie kleiło się do noża, należy poczekać, aż odrobinę przeschnie. Tak przygotowany makaron dodaje się do gotującego rosółu lub innej zupy i gotuje około 4 minut. Jeżeli chcemy przygotować makaron osobno, można go ugotować w czystej wodzie i odcedzić. Należy pamiętać, by w takim wypadku trzymać makaron w gotującej się wodzie odrobinę krócej. Aby uzyskać lepszy efekt, mąkę można przesiać przez sito. Jeśli chcemy, aby makaron miał bardziej żółty kolor, wystarczy dodać odrobinę kurkumy. Makaron można pociąć za pomocą maszynki lub noża.

Łazanki Z 10 dag mąki, 1 jajka i 2 łyżek wody można zagnieść ciasto na łazanki. Rozwałkowane się je bardzo cienko, zwiąja w rulon i dzieli na części. Następnie kawałki ciasta kroi się w paski o szerokości $\frac{1}{2}$ cm, a uzyskane w ten sposób paski tną się w kostkę. Łazanki można ugotować w posolonej wodzie, a gdy mają być dodatkiem do zupy podprawianej, gotuje się je w wywarze.

Uszka są dodawane przede wszystkim do barszczu, szczególnie serwowanego podczas wigilijnej kolacji, ale również do kapuśniaku, grochówki i zupy rybnej. Ciasto na uszka przygotowuje się z 20 dag mąki, 2 jajek, 2 łyżek wody i soli. Uszka wypełnia się farszem mięsnym lub grzybowym. Grzyby lub mięso smaży się i doprawia, a następnie łączy z podsmażoną w osobnym garnku cebulą. Całość się dusi, a pod koniec wysypuje odrobinę bułki tartej. Ciasto należy cienko rozwałkować i pokroić na kwadraty o wymiarach około 4 x 4 cm. Na środku kwadratu kładzie się nadzienie, ciasto zwiąja się, tworząc trójkąt. Następnie zlepia się ze sobą dwa rogi, owijając całość wokół palca. Uszka gotuje się w osolonej wodzie.

ZUPY CZYSTE

Barszcz czerwony wigilijny

- 500 ml kwasu buraczanego
- 1 pęczek włoszczyzny (bez kapusty)
- 5 dag suszonych prawdziwków
- 5 surowych buraków
- ocet winny do smaku
- po 4–6 ziaren ziela angielskiego i pieprzu
- 3 liście laurowe
- cukier, sól, pieprz

Sposób przyrządzenia:

Grzyby namoczyć, ugotować w niewielkiej ilości wody, wywar odcedzić. Przygotować około 1½ l wywaru z buraków, włoszczyzny i przypraw (można dodać około 30 dag mięsa wieprzowego lub kiełbasy), przecedzić przez sitko, połączyć z wywarem z grzybów, dodać kwas buraczany. Barszcz podgrzać na małym ogniu, nie dopuszczając do wrzenia, a gdy będzie gorący, przyprawić pieprzem, solą, cukrem i octem winnym. Podawać z uszkami, kołdunami lub ugotowaną na sypko kaszą gryczaną.

Kwas buraczany

- 1 kg buraków
- 1 kromka razowego chleba
- 3 ząbki czosnku

Sposób przyrządzenia:

Buraki opłukać, obrać i pokroić w cienkie plasterki. Włożyć do słoja, zalać 2 l chłodnej przegotowanej wody, dodać chleb i obrany czosnek. Słój przykryć gazą i postawić w ciepłym miejscu na 5–7 dni. Po dwóch dniach wyjąć chleb, usunąć powstały kożuch, kwas przelać do wyparzonej butelek, szczelnie zakorkować i przechowywać w chłodnym miejscu do 2 tygodni. Do dłuższego przechowywania należy pasteryzować.

Krupnik

Sposób przyrządzenia:

Skrzydółka umyć, dodać liście pora i selera, 2 liście laurowe i ziele angielskie. Gotować 30 minut w osolonej wodzie, a następnie wyjąć liście i mięso. Kaszę wypłukać, dodać do wywaru. Ziemniaki i marchew obrać, umyć, pokroić w kostkę i dodać do zupy. Seler i pietruszkę obrać, umyć, zetrzeć na tarce i dodać do zupy. Całość przyprawić, gotować 20 minut. Mięso oddzielić od kości, dodać do zupy, posypać umyтым i posiekanym koprem oraz natką pietruszki.

- 1½ l wody
- 10 dag kaszy jęczmiennej
- 3 skrzydełka drobiowe
- 2 marchwie
- 1 korzeń pietruszki
- ½ korzenia selera
- 2 ziemniaki
- 1 cebula
- 1 ząbek czosnku
- ½ pęczka natki pietruszki
- ½ pęczka kopru
- liście pora i selera
- sól, pieprz, ziele angielskie, liście laurowe

Sposób przyrządzenia:

Mięso umyć, przyprawić, zalać wodą i powoli gotować. Włoszczyznę umyć, pokroić w paski, połowę wrzucić do mięsa. Drugą część włoszczyzny uduśić w osobnym garnku, dodać podzielony na różyczki kalafior i pociętą fasolkę. Ogórki obrać, pokroić i ugotować. Nerkę pociąć i uduśić z tłuszczem do miękkości. Rosół odcedzić, połączyć z jarzynami, nerką i ogórkami, posolić i wsypać zieloną pietruszkę.

Rosolnik

- 25 dag mięsa wołowego
- 30 dag włoszczyzny
- ½ małego kalafiora
- 10 dag fasolki szparagowej
- 20 dag nerki cielęcej lub wołowej
- 2 dag tłuszczu
- 30 dag kiszonych ogórków
- natka pietruszki
- sól, liść bobkowy, ziele angielskie

Rosół rybny

- 1 kg ryby (okoń, lin, flądra, miętus)
- 30 dag włoszczyzny
- 8 szklanek wody
- 1 duża cebula
- 4–5 ziaren pieprzu
- 1 liść laurowy
- koper
- sól

Sposób przyrządzenia:

Warzywa umyć i wraz z przyprawami wrzucić do wody, a następnie zagotować. Rybę oczyścić, dodać do zupy i gotować, aż mięso zacznie odchodzić od ości. Rybę wyjąć, pokroić na kawałki i ponownie wrzucić do wywaru. Całość przed podaniem posypać koprem.

Rosół z kury

- 2 piersi kurczaka
- 1 seler
- 2 marchwie
- 2 korzenie pietruszki
- 1 cebula
- 2 ziarna ziela angielskiego
- 2 liście laurowe
- natka pietruszki
- liście selera
- kostka rosołowa
- wegeta
- sól, pieprz

Sposób przyrządzenia:

Pierś kurczaka wrzucić do garnka wypełnionego wodą (ok. 1½ l) i postawić na ogniu. Cebulę mocno przypalić nad gazem i dorzucić do wody z kurczakiem. Do tego dodać również przecięty na pół seler, obrane marchwie i pietruszkę (część marchwi można pokroić w plasterki), ziele angielskie, liście laurowe i kostkę rosołową. Natkę pietruszki i liście selera związać razem i także dodać do garnka, by oddały swój smak. Doprawić wegetą, solą i pieprzem. Gotować tak długo, aż rosół uzyska pożądaną intensywność smaku.

Wywar grzybowy

- 1 dag suszonych grzybów
- 1 marchew
- ½ pietruszki
- kawałek selera
- 1 cebula
- 6 szklanek wody
- kilka ziaren pieprzu
- sól

Sposób przyrządzenia:

Grzyby umyć, włożyć do wody i zagotować. Warzywa umyć i wrzucić do gotujących się grzybów. Całość przyprawić. Gdy warzywa i grzyby będą miękkie, odcedzić, pokroić grzyby i ponownie wrzucić je do zupy. Można posypać natką pietruszki.

Sposób przyrządzenia:

Marchew, pietruszkę i seler umyć, obrać i pokroić, a następnie wrzucić do gorącej wody. Posolić, zagotować i zmniejszyć ogień. Cebulę obrać i wrzucić do zupy. Do półmiękkich warzyw dodać por i kapustę. Całość przyprawić i gotować.

Wywar jarzynowy

- 25–30 dag włoszczyzny (marchew, pietruszka, seler, ½ pora, włoska kapusta)
- ½ cebuli
- 6 szklanek wody
- kilka ziaren ziela angielskiego i pieprzu
- liść laurowy
- sól

Zupa pomidorowa

- 40 dag pomidorów
- 3 łyżki koncentratu pomidorowego
- 1 cebula
- 2 marchwie
- 1 pietruszka
- 1 korzeń selera
- 3 skrzydełka kurczaka
- 2 ząbki czosnku
- 2 ziarna ziela angielskiego
- natka pietruszki
- sól, pieprz, bazylia

Sposób przyrządzenia:

Marchew, pietruszkę i seler obrać i umyć. Skrzydełka umyć, wszystko gotować w 1 l osolonej wody 1 godzinę. Następnie wyjąć warzywa i mięso. Pomidory sparzyć, obrać ze skórki, pokroić w kostkę i dodać do wywaru. Cebulę obrać, wrzucić w całości do zupy, dodać ziarna ziela angielskiego, gotować 20 minut. Po tym czasie wyjąć cebulę, przyprawić, dodać obrany i zmiążdżony czosnek. Dodać koncentrat i gotować jeszcze 5 minut. Zagotować bulion z winem, dodać kurczaka, szparagi i groszek. Zmniejszyć ogień i gotować 3 minuty, aż mięso i warzywa będą prawie miękkie. Dodać dymkę i majeranek. Wymieszać, przyprawić do smaku solą i pieprzem. Po rozlaniu zupy na talerze posypać odrobiną sera.

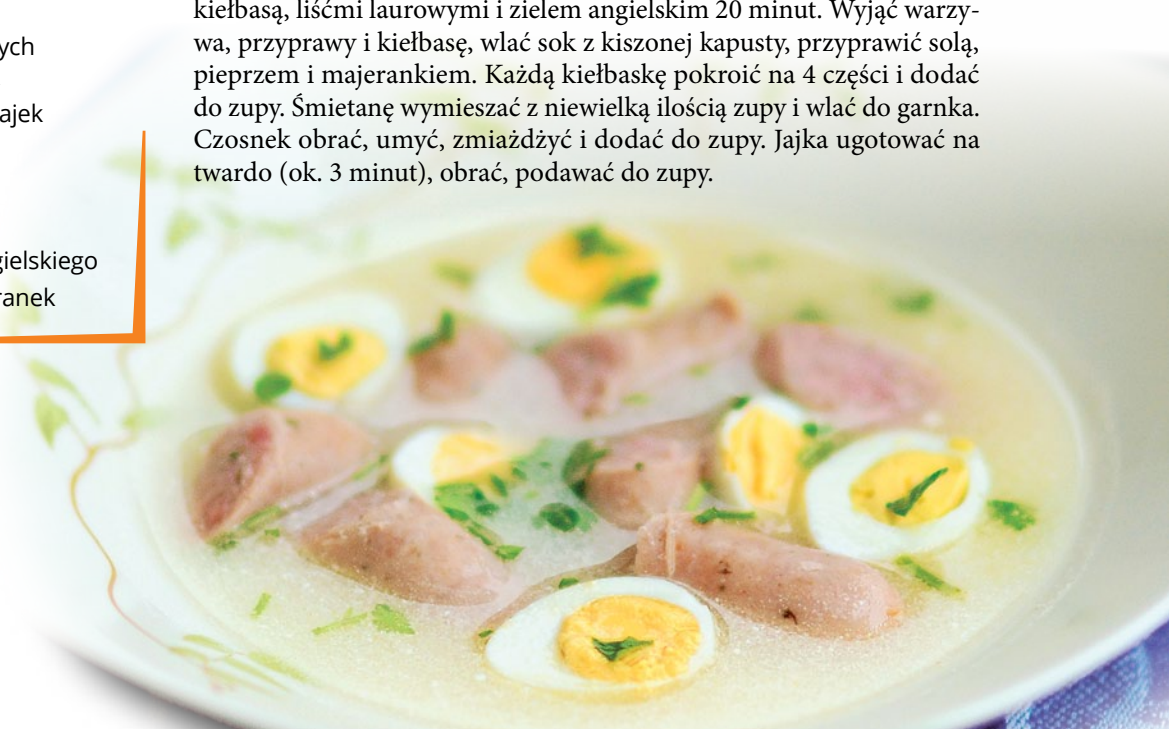
ZUPY ZAGĘSZCZANE

Barszcz biały

- 200 ml soku z kiszzonej kapusty (ewentualnie użyć gotowego zakwasu w butelce)
- 1 marchew
- 1 pietruszka
- 8 cienkich surowych białych kiełbasek
- 8 przepiórczych jajek
- 2 ząbki czosnku
- 2 łyżki śmietany
- 2 liście laurowe
- 2 ziarna ziela angielskiego
- sól, pieprz, majeranek

Sposób przyrządzenia:

Marchew i pietruszkę obrać, umyć, a następnie gotować w 1 l wody z białą kiełbasą, liśćmi laurowymi i zielem angielskim 20 minut. Wyjąć warzywa, przyprawy i kiełbasę, wlać sok z kiszzonej kapusty, przyprawić solą, pieprzem i majerankiem. Każdą kiełbasę pokroić na 4 części i dodać do zupy. Śmietanę wymieszać z niewielką ilością zupy i wlać do garnka. Czosnek obrać, umyć, zmiążdżyć i dodać do zupy. Jajka ugotować na twardo (ok. 3 minut), obrać, podawać do zupy. Marchew i pietruszkę obrać, umyć, a następnie gotować w 1 l wody z białą kiełbasą, liśćmi laurowymi i zielem angielskim 20 minut. Wyjąć warzywa, przyprawy i kiełbasę, wlać sok z kiszzonej kapusty, przyprawić solą, pieprzem i majerankiem. Każdą kiełbasę pokroić na 4 części i dodać do zupy. Śmietanę wymieszać z niewielką ilością zupy i wlać do garnka. Czosnek obrać, umyć, zmiążdżyć i dodać do zupy. Jajka ugotować na twardo (ok. 3 minut), obrać, podawać do zupy.

Sposób przyrządzenia:

Fasolę zalać na kilka godzin wodą. Udka umyć, marchew, pietruszkę i seler obrać i umyć. Do garnka z osoloną wodą wrzucić obrane warzywa i udka, dodać ziele angielskie i liście laurowe, gotować około 30 minut. Ziemniaki obrać, umyć, pokroić w kostkę, kapustę umyć i poszatковать, dodać do zupy, przyprawić i gotować kolejnych 15 minut. Następnie wyjąć mięso i całe warzywa. Buraki obrać, zetrzeć na tarce i dodać do zupy. Dodać koncentrat pomidorowy i zmiądzony czosnek, wlać sok z cytryny, śmietanę wymieszaną z niewielką ilością zupy, nie gotować. Zupę posypać umyтым i posiekanym koprem.

Barszcz
ukraiński

- 1½ l wody
- 3 łyżki fasoli jaś
- 2 buraki
- 2 udka drobiowe
- 2 ziemniaki
- 1 marchew
- 1 korzeń pietruszki
- 1 korzeń selera
- 1 ząbek czosnku
- 2 łyżki koncentratu pomidorowego
- 1 łyżka śmietany 18%
- ½ główki małej kapusty
- sok z ½ cytryny
- ½ pęczka kopru
- sól, pieprz, liście laurowe, ziele angielskie

Sposób przyrządzenia:

Grzyby sparzyć wrzątkiem i wymyć. Gotować około 30 minut pod przykryciem. Włoszczyznę obrać i umyć, dodać związaną bawełnianą nitką do grzybów, wrzucić pieprz, liść laurowy i ziele angielskie. Gotować 25–30 minut. Wyjąć włoszczyznę i grzyby. Kapelusze pokroić w cienkie paseczki i dodać do zupy. Doprawić do smaku solą i pieprzem. Łyżkę masła roztopić na patelni, przesmażyć drobno pokrojoną cebulkę. Zebrać cebulkę (można ją wrzucić do zupy). Pozostałe na patelni masło wymieszać z łyżką mąki i zasmażać przez chwilę (aż mąka straci surowy smak, ale nie zbrązowieje). Zdjąć z ognia, rozprowadzić kilkoma łyżkami grzybowego wywaru i dodać do zupy. Makaron ugotować, odcedzić, przelać zimną wodą. Rozłożyć na talerze i zalać zupą. Podawać z posiekaną natką pietruszki.

Grzybowa
wigilijna

- 30 dag podgrzybków
- 1l wody
- 2 marchwie
- 1 pietruszka
- 1 korzeń selera
- 4 liście pora
- 2 ziarna ziela angielskiego
- 1 listek laurowy
- ½ pęczka natki pietruszki
- 1 cebula
- 1 łyżka masła
- sól, pieprz, tymianek, papryka słodka
- makaron

Kapuśniak z kiszonej kapusty

- 6 szklanek czystego wywaru z warzyw
- 30–35 dag kiszonej kapusty
- ½ kapusty
- 3 dag tłuszczu
- 3 dag mąki
- 10 dag wędzonego boczku lub wędzonych żeberk
- sól

Sposób przyrządzenia:

Do wrzącego wywaru wrzucić kapustę i mięso, a następnie zagotować. Gdy mięso będzie miękkie, wyjąć i pokroić. Cebulę obrać, pociąć w drobną kosteczkę, obsmażyć na tłuszczu, wsypać mąkę, zrumienić. Zrobić zasmażkę i dodać do zupy. Przyprawić, wrzucić mięso i warzywa.

Zalewajka

- 1 cebula
- 50 dag obranych ziemniaków
- ½ l żuru żytniego lub owsianego
- 5 dag słoniny
- sól, pieprz

Sposób przyrządzenia:

Drobno posiekaną cebulę ugotować na wodzie. Wrzucić pokrojone ziemniaki, a następnie rozgotować. Wlać żur i zagotować. Posolić i dodać zrumienioną słoninę.

Sposób przyrządzania:

Odkroić wierzch chleba i wybrać miąższ. Cebulę i posiekany czosnek zeszklić na oleju. Wlać 1 l wody, gdy zacznie wrzeć, dodać kostkę bulionową, sól i wegetę. Dodać kilka łyżek miąższu chleba, wbić jajka i od razu zmiksować, żeby jajka się nie ścięły. Zupę podawać w chlebie, obficie posypaną natką.

Zupa czosnkowa w chlebie

- 1 cebula
- 2 jajka
- 1 łyżka oleju
- 6 ząbków czosnku
- 1 kostka bulionu wołowego lub czysty rosół
- 1 mały okrągły bochenek chleba
- natka pietruszki
- wegeta
- sól

Sposób przyrządzania:

Fasolę moczyć przez noc. Marchew, pietruszkę i seler obrać, umyć z liśćmi pora. Ziemniaki obrać, umyć i pokroić w kostkę. Gotować fasolę 40 minut w 2 l osolonej wody z kością i umyтыми warzywami. Po 20 minutach wrzucić 2 liście laurowe i ziele angielskie. Przyprawić i dodać koncentrat pomidorowy wymieszany ze śmietaną. Kielbasę pokroić w kostkę, cebulę i czosnek obrać, umyć i również pokroić w kostkę. Na patelni rozgrzać olej, obsmażyć kielbasę, następnie dodać cebulę i czosnek, smażyć do zrumienienia. Następnie posypać mąką, zasmażyć, zawartość patelni dodać do zupy i wymieszać. Gotować jeszcze 20 minut.

Zupa fasolowa

- 40 dag pomidorów
- 30 dag fasoli jaś
- 2 marchwie
- 1 pietruszka
- 1 korzeń selera
- 2 ziemniaki
- 4 wędzone kiełbaski
- 1 wędzona kość
- 1 łyżka koncentratu pomidorowego
- 1 łyżka śmietany 18%
- 1 cebula
- 1 ząbek czosnku
- 1 łyżka mąki
- 1 łyżka oleju
- 2 liście laurowe
- 3 ziarna ziela angielskiego
- liście pora
- sól, pieprz, słodka i ostra papryka, majeranek, tymianek

Zupa grochowa

- 2 l wody
- 30 dag łuskanego grochu
- 2 marchwie
- 1 korzeń pietruszki
- 1 korzeń selera
- 2 ziemniaki
- kilka liści pora
- 30 dag wędzonego boczku
- 1 łyżka śmietany 18%
- 1 cebula
- 1 ząbek czosnku
- 1 łyżka mąki
- 1 łyżka oleju
- ½ pęczka natki pietruszki
- sól, pieprz, majeranek, tymianek, słodka i ostra papryka, liść laurowy, ziele angielskie

Sposób przyrządzenia:

Marchew, pietruszkę oraz seler obrać i umyć z liśćmi pora. Warzywa (oprócz pora) zetrzeć na tarce. Ziemniaki obrać, umyć i pokroić w kostkę. Gotować groch 40 minut w osolonej wodzie z warzywami. Po 20 minutach wrzucić 2 liście laurowe i ziele angielskie. Całość przyprawić, boczek pokroić w kostkę, cebulę i czosnek obrać, umyć i również pokroić w kostkę. Na patelni obsmażyć boczek, następnie dodać cebulę, czosnek i wszystko smażyć do zrumienienia. Posypać mąką i zasmażyć. Zawartość patelni dodać do zupy, wymieszać, gotować jeszcze 20 minut. Posypać umytą i posiekaną natką pietruszki.

Zupa jarzynowa

- 10 dag fasolki szparagowej
- 10 dag zielonego groszku
- 1 kalafior
- 1 brokuł
- 2 skrzydełka indycze
- 2 marchwie
- 2 ziemniaki
- 1 pietruszka
- 1 korzeń selera
- 1 por (jasna część)
- 1 żółtko
- 2 łyżki śmietany
- 1 łyżka masła
- 1 łyżka mąki
- sól, pieprz, słodka papryka, gałka muszkatołowa

Sposób przyrządzenia:

Marchew, pietruszkę i seler obrać i umyć. Skrzydełka umyć, następnie wszystko gotować w 1½ l osolonej wody 1 godzinę. Po tym czasie wyjąć warzywa i mięso. Kalafior i brokuł umyć i podzielić na różyczki. Ziemniaki obrać, umyć i pokroić w kostkę, a następnie dodać do wywaru. Oczyszczyć fasolkę szparagową, przekroić na pół, groszek wyłuskać, dodać do wywaru, całość przyprawić i gotować 20 minut. Na patelni roztopić masło. Por umyć, pokroić w krążki, zrumienić na maśle, posypać mąką i lekko zasmażyć. Dodawać do zupy, stale mieszając. Następnie pokroić w kostkę marchew, dodać do zupy i zdjąć garnek z ognia. Żółtko wymieszać ze śmietaną, dodać do zupy, cały czas mieszając, nie zagotować.

Sposób przyrządzenia:

Na umytych kościach ugotować wywar, a następnie odcedzić. Na maśle zrumienić kminek, a gdy zacznie odskakiwać od dna, wsypać mąkę i zrumienić. Rozprowadzić wywarem, podgotować i precedzić.

Zupa kminkowa

- 25 dag kości lub ćwiartka kurczaka
- 7 dag masła
- 4 dag kminku
- 7 dag mąki
- sól

Sposób przyrządzenia:

Na umytych warzywach i kościach ugotować wywar. Mąkę rozmieszać ze śmietaną i wlać do niej trochę wywaru. Na pozostały wywar wlać śmietanę i zagotować, stale mieszając. Koper opłukać, posiekać i wrzucić do zupy.

Zupa koprowa

- 25 dag kości cielęcych
- 25 dag włoszczyzny
- ¼ l śmietany
- 5 dag mąki
- 5 dag zielonego kopru
- sól

Sposób przyrządzenia:

Pietruszkę oraz seler obrać i umyć. Żeberka umyć. Wszystko gotować 1 godzinę w 1 l osolonej wody. Następnie wyjąć warzywa i mięso. Marchew obrać, umyć i zetrzeć na tarce razem z ogórkami. Ziemiaki umyć, obrać, pokroić w kostkę i dodać do wywaru. Do tego wrzucić ziele angielskie i 2 liście laurowe, gotować jeszcze 20 minut. Przyprawić, dodać obrany i zmiążdżony czosnek, wymieszać śmietaną z niewielką ilością gorącej zupy i wlać do garnka, mieszając. Posypać umyтым i posiekany koprem.

Zupa ogórkowa

- 5 kiszonych ogórków
- 3 marchwie
- 1 pietruszka
- 1 korzeń selera
- 2 ziemniaki
- 3 żeberka
- 2 ząbki czosnku
- 2 łyżki śmietany
- 2 liście laurowe
- 2 ziarna ziela angielskiego
- koper
- sól, pieprz

Zupa rakowa

- 25 dag kości cielęcych
- 20 dag włoszczyzny
- 40 raków
- 10 dag masła
- ¼ l śmietany
- 2 dag mąki
- koper
- sól

Sposób przyrządzenia:

Na umytych warzywach i kościach ugotować wywar. Raki oczyścić, wrzucić do garnka z wodą z dodatkiem soli i kopru, a następnie gotować 10 minut. Wyjąć mięso z odwłoków i kleszczy, wrzucić je do wazy. Skorupki zmielić, wymieszać ze stopionym masłem, zalać odrobiną wywaru i gotować na wolnym ogniu. Oddzielające się skorupki zebrać lub odcedzić, płyn odparować, a masło włożyć do filiżanki i schłodzić. Mąkę wymieszać ze śmietaną i wlać trochę wywaru. Do pozostałego wywaru wlać śmietaną i zagotować, stale mieszając. Całość posolić. Masło z filiżanki wrzucić do zupy. Wlać trochę wody z gotowanych raków, a następnie wszystko przelać do wazy i wymieszać z mięsem.

Zupa szczawiowa

- 25 dag kości
- 25 dag włoszczyzny
- 20 dag szczawiu
- ¼ l śmietany
- 3 dag mąki
- ½ l mleka
- sól

Sposób przyrządzenia:

Na umytych kościach i warzywach ugotować wywar i odcedzić. Szczaw oczyścić, połowę włożyć do wazy, a resztę ugotować. Do wywaru wrzucić ugotowany szczaw. Zupę podprawić mąką i śmietaną. Całość zagotować, dodać sól i cukier. Zupę i mleko wlać do wazy i wymieszać z surowym szczawiem. Serwować z jajkiem.

ZUPA NA ZAKWASIE

Sposób przyrządzenia:

Zagotować wodę, dodać pokrojoną kielbasę. Zupę zaprawić żurem. Posolić i wrzucić roztarty czosnek. Dodać przysmażoną na tłuszczu słoninę. Podawać z pociętymi w kostkę ziemniakami i jajkiem.

Żur na zakwasie z kielbasą

- ½ l zakwasu na żur
- 20 dag kielbasy
- 1 ząbek czosnku
- 3 dag słoniny

ZUPY KREMY

Zupa krem ze szczawiu

- 20 dag szczawiu
- 3 ziemniaki
- 4 przepiórcze jajka
- 2 kromki ciemnego pieczywa
- 1 ząbek czosnku
- 1 łyżka śmietany
- kiełki lucerny
- sól, pieprz, gałka muszkatołowa

Sposób przyrządzenia:

Szczaw dokładnie przebrać i umyć. Ziemniaki i czosnek obrać, umyć, pokroić w kostkę, a następnie dodać do osolonej wody (800 ml) i gotować 30 minut. Po tym czasie wszystko zmiksować, przyprawić, dodać śmietanę. Gotować jeszcze 4 minuty i wymieszać. Chleb upiec z obu stron na rozgrzanej patelni i przekroić po przekątnej na pół. Jajka wbijać pojedynczo na rozgrzaną patelnię, przyprawić solą i pieprzem, smażyć do ścięcia się białka. Zupę rozlać do talerzy, do każdego można włożyć kromkę chleba, jajko i udekorować umyтыми kiełkami.

